

Izhaja
ob četrtkihUredništvo in
upr. v Ljubljani,
Dunajska c. 29/I.
Pošt. predal 345
Rač. pošt. hran. v
Ljubljani 15.393.

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN T E D N I K I Z A P O U K I N Z A B A V O

Posamezna

štev. 2 Din

Naročnina 1 leto
80, 1/2 leta 40, 1/4
leta 20 Din. V Ita-
liji na leto 40 lir,
v Franciji 60 Fr.,
v Ameriki 2 \$.

IV. leto

V Ljubljani, dne 1. novembra 1932

Štev. 45

NA DAN VSEH MRTVIH ...

*Dolgost življenja našega je kratka.
Kaj znancev že zasula je lopata!
Odprta noč in dan so grôba vrata,
a' dneva ne pove nobena pra'ka.*

Preseren.

November — večer je, še preden se je prav dan napravil. Mraz je, tema na zemlji, dež pada. Veliki žetvi leta, radostim pomladi, trdemu delu poletja sledi v naravi veliko umiranje jeseni.

November — mesec, ki kakor nobeden drugi sili človeka k razmišljanju o minljivosti sveta. In čeprav nam narava vkljub vsej svoji otožnosti obljublja vsta-

jenje, čeprav je najžalostnejši dan jeseni samo priprava za zimski pokoj in za novo pomlad, se vendar z boleščjo spominjamo tistih, ki ne bodo nikoli več doživeli pomladi na zemlji. Tistih, ki stojimo ob njihovih grobovih in jih z vsemi solzami ne moremo več obuditi.

November — mesec, ko se vsi ljudje, ne glede na veroizpoved, spominjajo svo-

jih mrtvih. Dan je, ki združi vse ljudi v velikem, žalujočem spominu. Ali nam je tak dan potreben? Ali smo dolžni žalovanju, spominu in veri posvetiti poseben dan? Ali mar nismo tako tesno združeni s tistimi, ki smo jih ljubili, da nam tak dan ne bi bil potreben?

Naš čas je neizprosno — življenje trumfira nad smrtjo. Vseh naših sil zahteva od nas, vseh. S svojo težo in trdostjo nas pogosto tako pritiska ob tla, da zdvomimo o vsem, celo o večnosti. V takih trenutkih se oklenemo časa: živeti hočemo, živeti zaradi življenja! Kdo ne pozna teh ur? Zaradi njih, ko pozabimo na smrt in na naše mrtve, so nam potrebni dnevi, ki so posvečeni spominu.

Venkaj romamo, na grobove naših mrtvih. Pustili so nas same, ko so se odzvali višjemu klicu. Nepojmljivo stopi vedno iznova pred nas veličastvo smrti, nepojmljivo kakor uganka življenja. Bili so nam blizu, pa smo jih izgubili. »Bili« — grenka beseda. Ali je ne rabimo po krivem? Ali ne bi morali zmerom reči »so nam blizu«? Ali nam ni ostal duh, ki so v njem živeli, njihova velika ljubezen, ki jih je družila z nami, njihova podoba in delo, ki so ga ustvarili? Ali ni naša dolžnost, da iz žalosti nad izgubo in iz ljubezni ohranimo v sebi to podobo, to njihovo delo? Ali ne bi bilo to najlepši spomenik, ki bi ga postavili mrtvim? Dobra dela, dobre besede, dobre misli so njihovo življenje tudi na zemlji oveko-večile.

Mi živi imamo oporoko mrtvih. Naša dolžnost je, da damo življenju že zdavnaj umrlih zmisla in vsebine. Če pustimo njihova začeta dela nedokončana, če pustimo njihove želje in sanje neizpolnjene, potem so seveda zastoj umrli. Če pa nadaljujemo njihovo delo tam, kjer so ga oni morali pretrgati, če ga vodimo tudi samo nekaj korakov naprej, potem smo, kolikor so nam dale naše slabe moči, postavili zvezo med prošlostjo in sedanjostjo. Potem se bomo čutili člen v neskončni verigi, potem bomo v slednjem dihu čutili bližino ljubljenih mrtvih, ki v njih duhu in zmislu živimo.

Pokopališče je njihovo poslednje bivališče. Tam v miru in pokoju počivajo. Nemo leže — toda dolge vrste grobov so tako glasne, da bi pred njimi morala utihniti vsaka mržnja tudi nasproti živim. Spominska dneva mrtvih sta tudi dneva odpustanja in pozabljenja. Kadar stopijo pred nas veliki problemi smrti in življenja, šele izprevidimo vso ničevost vsega, kar je na svetu.

Ta dneva sta nam hkrati dneva kesanja in spoznanja minljivosti sveta. Koliko bi bili dragim mrtvim lahko prihranili, koliko gorja, skrbi in žalosti bi si danes z veseljem naprtili, če bi jih

mogli še enkrat vsaj za nekaj ur obuditi v življenje, če bi jih mogli vsaj za nekaj trenutkov priklicati v našo bližino. Tak je opomin, ki vpije iz slehernega groba: morda ne boš mogel človeka, ki ga danes razžališ, nikoli več prositi odpustanja. Smrt je nepreračunljiva!

Pot čez pokopališče nas vodi mimo mnogih grobov. Nekateri so skrbno gojeni, ljubeče roke so jih okrasile s cvetličami. Druge gomile so zapuščene, grobovi vdrti, braljan se zajeda v kamen, da ne razbereš ne imena ne napisu. Pozabljeni —

Kako naglo pozabimo ljudi! Ko nas mine prva bolečina nad izgubo dragega nam človeka, smo ga že pozabili — človeka, ki je morda vse dal za nas! O dobrotljivem času govore, ki celi rane. Ali čas ni mar tudi neusmiljen, ko nas uči pozabljanja?

Nad smrtjo in življenjem pa stoji Neskončnost. Večnost, pred katero morajo naši človeški pojmi, kakor pravica in krivica, zbledeti. V to višjo neskončnost so odšli naši dragi mrtvi. Dih te Večnosti nas objame, ko stojimo ob grobovih, velika, vse pomirjajoča misel na neskončnost, vstajenje, večno življenje! Kaj nam bodo, kadar stopimo pred večnost, naše zemeljske skrbi, ki nas skušajo ugonobiti? Ali nam ni danes bolj ko kdaj prej potrebno zajemati tolažbo iz misli o večnosti?

Resneje kakor kdajkoli poprej nam danes govore mrtveci. Teže kakor kdajkoli poprej nas tišči breme življenja. Zato naj bi se dostikrat zatekli v pokojnost grobov, ki nas zmerom iznova spreobračajo k veri v neskončnost, v vstajenje, v zmisel življenja z večno resnico:

Vse je minljivo!

Mamila in strupi

V opoju hašiša

»Tako brezkončno lepo je bilo in tako neskončno srečen sem se počutil...«
Občutki Evropeca, ki je izkusil opojnost strupenega hašiša — Po prelestnih sanjah strašen duševni in telesni maček

Kdor potuje v Mongolijo, mora v Vrhnjem Udinsku stopiti s transsibirskega ekspresa in se peljati sedem ur z avtom v Kjahto. Tam stoji sredi mesta višnjevi šotor mejne straže, za spremstvo vam dajo dva »zirika«, do zob oborožena mongolska vojaka in v nekaj minutah ste v Altanu-Bulaku, prvem mongolskem mestu.

Bulak ima radijsko postajo, hotel iz železobetona, 32 modernih avtov in nemško razpošiljalnico, kjer dobiš kinina in gramofone, konzerve in knjige.

Danes pa ni človeka v mestu. Ze tri dni slave vsi prebivalci Nadam, vojni praznik, ki izhaja še iz časov kana Džingisa. Ta praznik so Kitajci, ki so nekoč tu vladali, prepovedali. Zdaj ga pa spet slave, saj je Mongolija v vojaški zvezi z Rusijo in so kitajske črke in obokane strehe edino, kar jo še veže z nekdanjo domovino. Po hribu blizu mesta se izprehajajo dekleta v evropskih čevljih in klobukih iz leta 1920. Gnetejo se med prepotenimi, s pisanimi sedli obloženimi konji. V oblak prahu se je zaval oddelek vojakov na konjih, na evropskih kolesih se vozijo goli fantje k velikim šotorom v stepi. Glasba, kričanje, vonj po slavnostnih jedeh.

Potem zdajci vse utihne. Kakor bobnenje vlaka, ki se bliža iz daljave, zadoni iz dveh višnjevih šotorov in nemudoma planejo iz njiju skoraj goli ljudje v težkih jahalnih čevljih. Na rame so si pritrili pisane trakove, ki plapolajo v vetru. Zamolklo godrnjajo, zateglo kriče, vmes se mešajo piskajoči glasovi, občinstvo v navdušenju divja...

»Bežite... Orli!...« kriče ženske... »Letite!...«

S pisanimi trakovi okrašeni možje so orli. S kričanjem in mahanjem posnemajo ptice, zaničljivo sopihaje se bijejo v boke in se bližajo drug drugemu, da se dotikajo s čeli. Pred vsako dvojico stoji sodnik z visokim peštrim klobukom v rokah. Potem se bojevniki spopadejo. Glave so vrgli nazaj in krožijo drug okoli drugega ter poskušajo vreči nasprotnika na tla. Dolgotrajen boj, potem posadi sodnik zmagovalcu klobuk na glavo. Mahaje z rokami in glasnim kričanjem odhiti potem najboljši borilec v glavni šotor, kjer mu natoči vladin poslanec kotličček s kumijem, pijačo iz kobiljega mleka in celo goro s surovim maslom namazanega prepečenca.

Ko so orlovski boji končani, se začne konjske dirke. Tek čez 15 km in boj, ki se ga udeležujejo otroci, stare ženske, vojaki in uradniki, vsi, ki znajo jezdit.

Zvečer zagore grmade, ljudje leže ob ognjih in ponoči se šele začne pravi praznik, začne se opoj. Kaditi začne hašiš...

Hašiš so listi ali pa neoplojeni cvetovi, časih samo smola, indijske gorčice.

Kadijo ga iz vodnih pip ali pa varijo pijačo iz stolčenih cvetov, tu v

Mongoliji mešajo liste in cvetje in kade iz majhnih pip...

Hašiš... »Cvet zadovoljnosti« so imenovali pred dvema tisočletjema to s sladkorjem zmešano smolo... Danes je skoraj tri sto milijonov ljudi pod njegovim jarmom, v Turkestanu, v Perziji, v Egiptu, Mali Aziji, Maroku, Alžirju in ob Kongu... Povsod kade hašiš...

Neštete vasi so propadle po svetu... zdaj je zašel ta strup tudi v Mongolijo...

Ležimo ob plapolajočem ognju. Že davno počivajo slavnostni gostje.

Neprestano polnijo gostje pipe... Ne morejo odnehati... Kadimo...

Topla noč, neizmerne daljave, plapolajoči ogenj...

Vsi smo že utrujeni od naporne vožnje z avtomobili. Vsi opojeni od pestrosti slavja... Strup naglo deluje... Može okoli nas pojejo stare mongolske pesmi. Naglica in boj, vse je pozabljeno... Vse mesto leži v sladkem opoju. Ugodje. Hašiš pričara človeku srečo... Zdi se mu, kakor da bi hodil po solncu. Slednja kretanja je vir uživanja... Nenavadno hitro si sledita misel za mislijo. Čutimo, da bi lahko vse ustvarili, vse dosegli... Glasovi starih, enoglasnih mongolskih pesmi se nam zde mehke in neizmerno lepe, polne nezane ubranosti... Kadim hašiš v tej noči Nadama, nekaj kilometrov od meje Rusije, najbolj mrzle, naprej drveče države in sesam vaze s slednjim dihom samo srečo... Saj vidim samo srečo, ko kadim hašiš. Čutim srečo, ki mora obiti človeka, ko se valja po zakladih, ko je pravkar zvedel veselo novico. Kakor bi v igri dobival tisočake, kakor bi si bil vzlic tisočerm nasprotnikom osvojil najlepšo ženo na svetu.

Ali je to stara konjeniška pesem? V opoju zveni nalik koncertu v ogromni dvorani... Tam hrza konj, in zdi se mi, kakor bi poslušal zvoke fanfar... zdaj... Vidim pisane zvezde, ki vzhajajo... sto... tisoč... vse se vrte... toda tako enakomerno, tako lepo... Zdaj... poslušam svoj lastni smeh... kakor daljnje grmenje... Slednji glas postane neizmerno močnejši v opoju strupa... močnejši, toda še lepši, še prijetnejši... ne kakor na Broadwayu, kjer človek v ropotu oglušči... Zdaj vstanejo spomini... Sanje? Zdaj... te slike...

Zdi se mi, kakor da bi imeli možje okoli mene obraze iz porcelana. Krinke? Vse na njih je otrplo... tudi ogenj...

Zjutraj se natanko spomnim vseh stopenj opoja... In takrat vidim vse jasno: Vidim, kako so ljudje blede in upadlihih lic, kako telesno zaradi strupov propadajo...

Pred nekaj leti sem videl, kako se je bližala ob našem parniku ribiška

Náš zvesti naročnik g. Stanko Sedeu, plačilni natakav v kavarni »Zvezdi«, se je poročil z gđ. Marico Pervanje. — Mladima zakoncema želimo obilo sreče!

ladja, sredi Rdečega morja. Nekaj kavčukastih vreč so razložili... Ladja je čakala do noči... Potem je pristala na samotni obali. Tam so že čakali velblodi. Tihotapili so v Egipt turški hašiš.

Potem sem videl neko soparno marčno noč v Aleksandriji dva moža, ki sta kvartala. Eden izmed njiju je bil skoraj nag, ker je pravkar zastavil svojo obleko... za nekaj kroglic iz sladkorja in smole... Hašiš... Začela sta se prepirati, potem... kriki... umor...

»Štirinajst milijonov ljudi živi v Egiptu,« mi je rekel drugo jutro Rusel-paša, vodja egiptske policije za zatiranje trgovine z mamili... »in med njimi je najmanj tri sto tisoč takih, ki kade hašiš in uživajo kokain... Nobena druga država na svetu ni tako globoko padla...«

Leta 1930. so uničili hašišovo žetev v Libiji... Cene so zrasle. Nič drugega se ni izpremenilo... Strup je zašel tudi v Evropo. Spet je postal moda kakor pred štiridesetimi leti... Danes ga kade v celi vrsti pariških boljših klubov. Konferenca in sestanki brez uspeha v letu 1931. Za leto 1932. je dogovorjenih tucat konferenc. Vse vlade preganjajo uživanje

Kokain - morilec

Kako so živele in umrle žrtve kokaina. Po lepih sanjah in blaženih občutkih so nastopile strašne posledice —

Na krovu parnika dobe neko dekle mrtvo. Zdravniška ugotovitev: Vzela je preveliko količino uspavalnega sredstva.

Pred tremi leti je nastopala v berlinskem gledališču mlada, zelo nadarjena igralka. V neki drami je imela izredno dovršeno, do najmanjših podrobnosti umetniško izdelano vlogo. V roki je držala lobanjo in se iz nje norčevala. Drugi dan je bila mrtva. Vzrok: prevelika količina morfija.

In žalostnega propadanja in smrti slovite igralka Marije Orske gotovo še niste pozabili. Navadila se je bila kokaina in zanjo ni bilo več rešitve.

Smrt po veselici

V Londonu je umrla pred trinajstim leti v prav posebno tragičnih okoliščinah igralka Villie Carleton. Prav tedaj je vstala iz postelje po hudi influenci in že prvi dan nastopila pri dveh predstavah, popoldne in zvečer. Trume oboževalcev so jo kar oblegale. Po zadnji predstavi je šla na neko dobrodelno veselico, kjer je bila med vsemi gosti najživahnejša. Drugo popoldne so jo dobili v postelji mrtvo. Preiskava je dognala, da je prejšnja leta kadila opij. Te razvade se je odvadila, toda pozneje je jela uživati kokain in druga mamila. Dobivala jih je od nekega Kitajca, ki je po njeni smrti izginil iz Anglije.

Tragedija življenja

Prav posebno tragična je tudi zgodba gospe Alme Vetsere Steane. Njen prvi mož, ki se je pisal Haynes, je šel v Newyork in pustil ženo v Mont-realu. Tu se je spoznala z nekim mladeničem Dougaldom, ki se je vanjo zaljubil. Njegovi starši pa so se temu razmerju upirali in sina zaprli v norišnico, da bi ga odtegnili vplivu mlade žene. Ta pa ga je poizkušala na vse mogoče načine rešiti. V škaticli bonbonov je vtihotapila v njegovo celico majhno pilo. Prepilil je križe na oknu, toda v trenutku, ko je hotel pobegniti, so ga zalotili pazniki.

Potem ga je hotela ugrabiti z orožjem in odpeljati v avtu, toda ni se ji posrečilo. Med tem se je ločila s Haynesom, tedaj pa jo je Dougald pustil. To si je tako jemala k srcu, da si je večkrat sama poizkusila vzeti življenje. Naposled se je poročila s Steanom, ki je bil častnik. Toda že dva meseca po poroki se je sama usmrtila. Mamila, ki se jih je v hudem življenjskem boju navadila, so jo pokopala.

Posebno v Parizu cvete kupčija s prepovedanimi strupi. V raznih zakonitih breznicah je vse polno tihotapcev, ki se pečajo s to trgovino, in policija jim je neprestano za petami. Vendar pa jih ni mogoče pregnati, ker jih je preveč. Saj je znano, da imajo svoje podružnice po vseh vele-mestih.

mamil, ki je podjarmilo skoraj pol Indije.

S pomanjkanjem, ki sili tudi v boljše kroge, s krizami in nestalnostjo rase moč tega strupa.

Heroin in kokain so dali pod nadzorstvo. Ljudje so se vrnili k opiju... k hašišu...

Vse slovesnosti na vzhodu se končajo z opojem...

Švicarski heroin pošiljajo v nagrobniških v Šanghaj in v izvoženih stranišnih pokrovihi v Kairo. V Aleksandrijo pride transport levov in le z izdajo izve policija, da imajo kletke dvojno dno in vmes nad 700 kil hašiša... Levi! Teh se mora ustrašiti slednji carinik!

Strup v vseh delih sveta. Zdaj tudi v Mongoliji.

Neki zirik je kadil hašiš in v opoju sestrelil letalo...

Neki mongolski general je zaužil preveč hašiša in izbruhnila je vojna.

*

Hašiš in praznovanje Nadama v mestu, kjer imajo avtomobile in radijsko postajo; krvavi obredi in vodujska vera na Haitiju, vzorne bolnišnice in namodernejše tovarne, napredek povsod, tudi v najbolj daljnih deželah in povsod opoj in hlepenje po njem, povsod želja po mamilih, da bi v njih našli rešitev v naših hudih dneh.

Prav tako se ziblje svet v Mongoliji kakor v Newyorku, povsod beg pred resničnostjo, v Altanu — Bulaku in v Parizu...

Tudi Mongolija misli, da bo najlaglje prenašala življenje v opoju... Čeprav imajo tam avtomobile in letala... Ali pa morda prav zato?

Človek, ki ga je strela sovražila

Življenje angleškega majorja Sumerforda je bilo nenavadno, še bolj nenavadne reči pa so se odigravale po njegovi smrti.

Med svetovno vojno je bil Sumerford dve leti na zapadni fronti, kjer se je dostikrat izkazal v boju z Nemci. Tisočkrat so eksplodirali šrapneli in granate v njegovi neposredni bližini, svinčenke pušk in strojnic so deževale okoli njega, bombe so se razpočile v njegovem rovu, toda Sumerford je ostal vselej zdrav kakor riba v vodi.

Po vojni se je Sumerford preselil v Britansko Kolumbijo, kjer si je v Vancouverju kupil farmo in se pečal s poljedelstvom. Leta 1922., ko je bil s svojimi delavci na polju, je vanj tresčilo in tri leta je moral ostati v postelji. Šele leta 1926. se je toliko popravil, da se je spet lahko lotil dela. Toda že pol leta nato je drugič udarila strela vanj in ga ubila.

Pokopali so ga. Tedaj so mu dali prijatelji priimek »človek, ki ga je strela sovražila«. Trdili so, da so krive njegove smrti nadnaravne sile. Mislili so, da je usoda »žigosala«

Sumerforda in da je moral umreti od strele...

Toda samo s tem njegova zgodba ne bi bila vredna tolikega pisanja. Šele po Sumerfordovi smrti se je »sovražstvo strele« pokazalo v popolni meri.

Pol leta po Sumerfordovi smrti je strela udarila v njegov grob in ga razdejala. Njegovi sorodniki so grob popravili in postavili spomenik možu, ki ga grom še po smrti ni pustil pri miru. Toda že nekaj mesecev nato je tresčilo tudi v ta spomenik in tedaj je ljudi obšla groza. Sorodniki spomenika niso hoteli več obnoviti. Še lesenega križa mu niso postavili. Samo lipo so zasadili v njegov grob.

Kakor poročajo angleški listi iz Vancouverja, je te dni spet divjala nevihta nad Sumerfordovim grobom. Strela ga je razdejala, da ga je zrvnala z zemljo, lipo pa je odnesla, da so jo našli petdeset metrov stran...

Groba ni več. Morda se bo zdaj strela »pomirila« in ne bo vsaj po smrti več preganjala človeka, ki ga je tako kruto sovražila.

Kneze je zbiral

Imenovala se je Edith Mac Cormick, rojena Rockefeller — dve slavni imeni sta bili na njeni posetnici. Mac Cormick, njen prvi ločeni mož ni bil samo zastopnik ameriških interesov v Švici, ampak tudi predsednik trsta za izdelovanje poljedelskih strojev v Chikagu. O imenu Rockefeller ni treba še posebej govoriti — saj je kot najmlajša hči starega petrolejskega kralja živela vse življenje od sijaja tega imena, ne da bi se za svoj rod, torej za izvor sijaja brigala. Dva pravijsna pojma, bogastva in razkošja, je združila v sebi, toda njeno življenje je bilo tako čudnaško, prazno in nezmislno, da bolj ni moglo biti.

Petnajst let je že, kar je živela v Evropi, v Curihu s svojim možem. Takrat je norela za surovo hrano, oblačila se je v usnjate obleke in družila se je z ljudmi, ki so bili iz visoke družbe izključeni. Opravljanje, prepire in skandale je puščala za sabo. Tako ni čudno, da se je s svojim mirnim možem kmalu sporekla. Ko pa se je od njega ločila in spet začutila popolno »prostost«, je postala še bolj ekscentrična. Prej so bile njene pustolovščine le mušice, zdaj pa so postale metoda. In naposled se je lotila še nove strasti, ki se je z njo ukvarjala zadnjih deset let svojega življenja.

Zbiral je ruske velike kneze. Kakor zbira drugi znamke ali stare novce. Vse tiste plémice vseh vrst in rodov, ki so pribežali v Newyork brez beliča v žepu in tam životarili kot umivalci krožnikov, šoferji, poklicni plesalci ali tihotapci mamil. Sprejela jih je na svoj dvor, kjer je stanovala sredi dragocenih ruskih umetnin in kar razmetavala med nje milijone, ki jih je imela v rentah in nepremičninah.

Pred leti je dala veliko vsoto knezu Jusupovu, morilcu Razputina, da je odprl trgovino z modnimi predmeti v Newyorku na peti aveniji. Cela leta je živela pod njeno streho Anastazija, baje hči poslednje carice. S pomočjo darežljive Američanke je postala v newyorški družbi prava znamenitost. Morda ji ni bilo niti dosti do tega, ali so ti plemiči res pristni — glavno

Milijoni zasluženi s prostitucijo

Grkinja Madame Toula, ki je vpričo oblasti uganjala prostitucijo. — Visoki prijatelji. — Škandal v Aleksandriji, ki ga tudi najboljše zveze niso mogle prikriti. — Žene in hčere najuglednejših rodbin kompromitirane.

Velika obmorska mesta so bila že od nekdaj zaradi prostitucije na slabem glasu. To je razumljivo, ker se v njih kaj radi zbira izmečki družbe. Toda težko bi našli kraj, kjer je prostitucija tako razširjena in tako brez strahu pred oblastvi, kakor v Aleksandriji v Egiptu. Morda zato, ker je egiptska policija v tem pogledu zelo liberalna.

Drugače si ne moremo razlagati dejstva, da je sredi Aleksandrije neka ženska dvajset let izrabljala lahkoverna dekleta in žene in jih kar silila v prostitucijo s tem, da jim je dajala razna mamila kakor hašiš in heroin. In vsi boljši krogi so vedeli za to »madame«, saj se je moral vsakdo, ki je hotel dobiti boljše deklet, obrniti na gospo Toula.

Kje je dobila to ime, nihče ne ve. Bila je Grkinja in ni imela na sebi prav nič privlačnega. V dvajsetih letih svojega »dela« ni zaslužila nič manj kakor dvajset milijonov dinarjev in si je prihranila nad pet milijonov frankov. Danes je lastnica imenitne palače blizu dirkališča in dveh posebno razkošno opremljenih poslopij za ljubavne sestanke. Eno teh poslopij je nedaleč od internata frančiškank.

To je bilo najimenitnejše shajališče

ji je bilo to, da so se mogli izkazati z lepo zvonečim imenom in pravo rusko dušo. Za svoj grad, kjer je hranila med drugimi dragocenostmi tudi nakit ruske carice Katarine, je potrebovala pravo okolico.

S takim življenjem pa je zapravila naklonjenost in podporo svojega očeta. Ko je nekega dne spoznala, da je prišla na beraško palico, so ji njeni veliki knezi pokazali hrbet.

Več let je živela v stanovanju treh sob in počasi odmirala na bolezn, ki jo je naposled tudi pokopala — čeprav je podedovala po svojem očetu tisto čudežno življenjsko moč, ki je napravila iz njega pravo živo mumijo...

Gledališke vstopnice na kredit

Neko budimpeštansko gledališče je našlo nov način, da prebrodi sedanjo gledališko krizo. Ravnateljstvo bo dajalo ljudem, ki jim lahko zaupa vstopnice na kredit, če slučajno nimajo gotovine. Vodstvo je prepričano, da bo na ta način zelo povečalo obisk svojih predstav.

Rože v jetnišnici

Uprava marynnettske jetnišnice v državi Michigan je prepustila svojim kaznjencem velike njive, da bi jih sami obdelovali. Kaznjenci pa ne goje sočivja, kakor je uprava mislila, ampak skoraj samo rože, tulipane in druge okrasne cvetice. Nekateri so si napravili na svojih vrtičkih celo vodomete.

Koliko moči porabi človek na dan

Statistika o porabi človeških moči kaže velikanske razlike med lenuhom in delavcem. Lenuh porabi vsak dan 80 gramov beljakovin, 40 gramov masti in 366 gramov ogljikovih hidratov, škroba in sladkorja.

Delavec porabi sicer tudi 80 gramov beljakovin, zato pa 160 gramov masti in 732 gramov sladkorja in škroba. Delovni človek potrebuje vsak dan 4000, lenuh pa le 1700 kalorij. Razlika 2300 kalorij je čisto delo. V štiridesetih letih da to delo 33 milijonov kalorij, to je toliko, kolikor toplote proizvaja 3700 kil pre-moga.

rale, ko so zaslutile, kaj se godi v njeni hiši.

V mrežo gospe Toule so padle nekatere najlepše Aleksandrinke. Ljudje so tudi govorili, da je zvodnica uničila celo vrsto srečnih zakonov, ker je zapeljala več mladih žena, ki jim moške niso mogli dajati dovolj denarja. Gospa Toula jim je vzela vselej štirideset odstotkov prejemkov in jim seveda drago zasolila jedi in pijače, ki jih je prodajala.

Vsa Aleksandrija je poznala »delovanje« gospe Toule, vendar je lahko dvajset let gomilila denar, ne da bi se ji bil kdo uprl. Nihče ji ni mogel priti do živga, ker so jo štiti ugledni ljudje, ki so se radi zabavali v njenih shajališčih. Naposled pa je vendar morala nastopiti policija, ker se je voditeljica internata pritožila, da je gospa Toula hodila okoli deklet v internatu in jim prigovarjala, naj puste dolgočasno šolanje in se vržejo v razkošno življenje, saj je mladost le kratka...

Policija je ukazala gospe Touli, naj v štirinajstih dneh zapusti Aleksandrijo in se vrne na Grško. Zvodnica pa je protestirala in prosila svoje odlične goste za pomoč, toda brez uspeha. Doslej odloka o izgonu še niso preklicali.

Cirkusi in kriza

Cirkus - mesto na avtih

Največji evropski cirkus pred polomom. — 2 km dolga avtomobilska kolona. — Reklama, ki se sliši 5 km naokrog. — V vsakem vozu telefon. — Lastna telefonska, električna in poštna centrala. — Višek brzine in tehnike

Iz Berlina poročajo, da je znani cirkus Sarraani pred polomom. Lastnik ga je prodal ruski vladi in se v kratkem preseli v Moskvo z vsemi ljudmi in živalmi.

Važno vlogo pri rentabilnosti cirkusa igra oddaljenost posameznih mest, saj je potovanje prav tako drago kakor igranje. Stroški za posebne vlake, ki so potrebni pri prevozu ljudi in živali, bi bili ogromni. Največji evropski in drugi svetovni cirkus teh stroškov nima. Hans Stosch-Sarraani, lastnik cirkusa Sarraani, prevaža ves svoj živ in mrtvi inventar z avtomobili. Dve sto štirideset ogromnih tovornih avtov opravlja to delo. Pisarne, stanovanja artistov, hlevi za konje, velblode, morske leve, severne medvede in tigre, še celo za dresiranega nilskega konja Edipa, so sami avtomobili.

Vozijo podnevi in ponoči

Duhovito je zamišljen stroj tega premikajočega se avtomobilskega mesta. Šoferjev sedež je strogo ločen od notranjosti avtomobila. Nad njim je spalni oddelek za nadomestnega šoferja. Vsakih šest ur se menjata. Ko pride čas izmene, dajo iz glavnega avtomobila znak in vsi šoferji naenkrat se izmenjajo. V štirih minutah mora biti to opravljeno in potem avtomobili nadaljujejo pot. Dve sto štirideset jih je. Deset motorjev s prikolicami vozi ob strani in spredaj, razen tega še nekaj manjših avtov, ki pregledujejo cesto in javljajo šoferjem vse ovire na poti, vse ovinke, vse železniške prehode, vse ukaze. To je potrebno posebno zato, ker se vozijo skraj samo ponoči. Rano zjutraj pridejo navadno v kraj, kjer bodo igrali in razpno ogromni šotor. Če se na sprednjem avtu zamaže luč, pomeni to, da je treba obstati in poslušati, kaj jim ukazuje voditelj kolone:

»Povečajte hitrost na štirideset kilometrov!« — »Vozite počasi, oster ovinek na levi, čez dve sto metrov zavijte na desno!« — »Železniško križišče!« — »Avto št. 145 se izloči zaradi defekta v motorju!« — »Avto št. 146 se priključi avtu št. 144!«

S kuhinjo in ognjegasei

Takoj pridrvi avto z mehaniki na kraj, kjer se je pripetila nezgoda avtu št. 145. Ob svetlobi štirih žarometov popravijo škodo. Čez nekaj minut že zdrvita oba naprej in kmalu ujameta kolono, ki jim je bila ušla naprej. Motorji jima pokažejo, kam naj se priključita. Tako hite stanovanjski, salonski, živalski, tovorni, kuhinjski in popravljalni avtomobili, čisto zadaj pa na treh avtomobilih popolna brizgalna, ki je ena največjih v Evropi. Saj gre v njen kotel 6000 litrov vode!

Sarraanija slišijo pet kilometrov daleč!

Največji čudež pa je poseben Siemensov zvočnik, ki je stal milijon dinarjev. Tehta pet stotov in njegov glas seže pet kilometrov daleč. Med tem ko razlaga ta orjak mestu, kamor pride cirkus, ves program, vidimo na

vozu cirkusko predstavo na filmskem platnu.

Voz z zvočnikom ima tudi poseben radijski sprejemni in oddajni aparat. Oddajni aparat je tako močan, da seže celo v Ameriko. Strokovnjaki ga povsod občudujejo.

Prav tako popoln je tudi telefonski avto. V njem je stanovanje in vzorna

nuarju otroci zažgali oddelek, kjer so prebivali sloni, — glej v zvezi s tem članek v zadnji številki našega lista — se deset teh orjakov zaradi premočnih verig ni moglo rešiti in so živi zgoreli. Rešila se je samo slonovka Roza, ki še danes živi. Strašen je pogled na ubogo žival. Na hrbtu je brez kože, prav tako tako tudi na

telefonska centrala, ki je tako duhovito sestavljena, da se lahko prilagodi na vse telefonske sisteme v posameznih mestih in državah. Sarraani je edini cirkus, ki ima v vsakem avtu telefone, ki lahko s pomočjo lastne centralne govore z vsem svetom in mlada telefonistka ki centralo vodi, zna toliko jezikov, da se skraj z vsem svetom lahko pogovarja.

Higijena in tehnika

V malih vozovih so tudi stranišča, ki jih povsod lahko zvežejo naravnost z mestnimi odvodnimi kanali in so vendar vselej čista, čeprav obiskuje cirkus vsak dan po 20.000 gledalcev. Prav tako čisti so tudi odtoki Sarraanijevega jedilnega avta in številnih kuhinjskih vozov. Kadar cirkus odide iz mesta, ne ostane na vsem ogromnem prostoru, ki ga je obsegal, niti sledu. Postavijo in podro ga v osmih urah. 21.000 mark izda lastnik vsak dan za plače, prehrano in druge stroške. Šele kar kasira nad to vsoto, je dobiček, in to vsoto potrebuje cirkus vsak dan, če potuje ali če igra.

Vse je pri Sarraaniju tehnično na višku. Ko so iz objestnosti letos v ja-

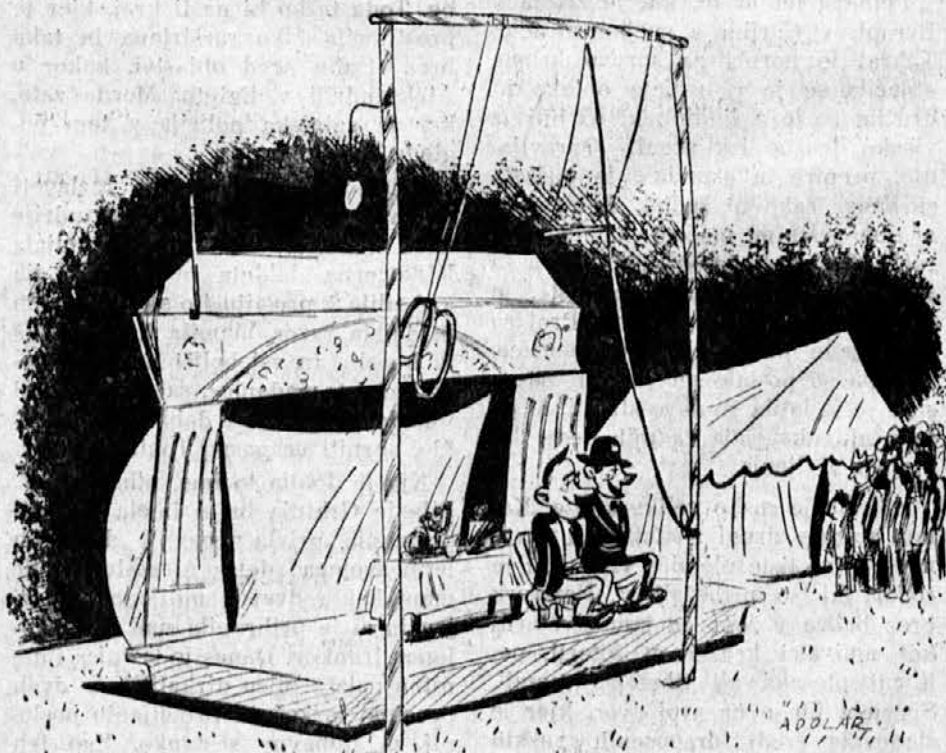
Naš pravi domači izdelek

sprednjih nogah. Vsak dan jo na debelo posipajo z dermatolom in jo z velikimi čopiči mažejo z raznimi zdravilnimi mazili. Uboga žival že devet mesecev ni legla. Stojé spi. Zdaj so napravili v hlevih posebno omarico, odkoder lahko z eno kretnjo odklenejo vseh devetnajst slonov. Razen tega poženejo pred vsako predstavo motorne brizgalne in vse požarno moštvo je pripravljeno v avtomobilih, da v primeru požara takoj priskoči na pomoč.

Vsa plemena na svetu

Stirje mogočni salonski avtomobili so dom ravnatelja, ki ima razen tega še poseben avto za seje. Za pripadnike različnih narodnosti, ki potujejo s cirkusom, kakor Indijanci, Indi, črnci, Eskimi, kuhajo posebej, da dobi vsakdo jed, ki mu najbolj prija. Kitajci dobe v vsakem mestu, kjer obstanejo, domače začimbe, ki pridejo naravnost iz Kitajske in trikrat na dan se pelje rumeni poštni voz z napisom »Pošta Sarraani« na postajo, uredi med potjo pošto in jo potem po svojih posebnih pismonoših razdeli po posameznih avtomobilih.

Tako se je Sarraani osamosvojil od železnice, pošte in telefona.

Burko predvajata, toda njuna edina skrb je, koliko bo zvečer v blagajni...

Ali ste že našli slona?

Kdor nam pošlje skrivalnico s pravilno zarisanim slonom in obnovi naročnino, lahko tekmuje za naše velike nagrade.

Prva nagrada je spalnica za 18.500 Din

Druga Singerjev šiv. stroj za 5.800 Din.

Razen tega lahko dobite kolo, gramofon in še 900 drugih dragocenih nagrad.

Pogoji,

pod katerimi lahko tekmujete za nagrade

Da si pridobite pravico do tekmovanja za naše nagrade, morate izpolniti samo dva lahka pogoja:

1. poravnati čim prej 40 Din za polletno naročnino vnaprej na »Družinski Tednik Roman«. Kdor je z naročnino v zaostanku, mora seveda poravnati tudi ta zaostanek.

2. poslati čim prej pravilno rešitev skrivalnice.

Najskrajnejši rok za skrivalnico je 1. december t. l., za poravnanje naročnine pa 8. december t. l. V Vašem interesu pa Vam svetujemo, da ne odlašate do zadnjega, ker potem ne utegnete več reklamirati. — Če nimate položnice, pišite ponjo!

Če izpolnite navedena pogoja, Vas naša uprava takoj vpiše v seznam tekmovalcev za nagrade in dobite tekočo številko, ki pride na dan žrebanja v žaro.

Vsak naš naročnik, ki gori navedena 2 pogoja izpolni, pa si lahko zveča verjetnost, da dobi 1. nagrado, s tem da dobi več števil, ki bodo tekmovalce za nagrade. V ta namen mu je treba samo pridobiti 1 ali več novih naročnikov, ki morajo poravnati polletno naročnino (40 dinarjev) in poslati rešeno skrivalnico. Za vsakega takega novega naročnika dobi stari naročnik novo številko: s tem si podvoji, potroji ali celo počvetori verjetnost, da mu bo žreb prisodil prvo nagrado. Razume se, da ima tudi novi naročnik pravico do tekmovanja, če izpolni oba pogoja. Priporočamo Vam tedaj, da se poslužite na tej strani spodaj natisnjene kupone: izrežite ga, izpolnite in pošljite na našo upravo!

Pripominjamo, da je pri prejšnjem nagradnem natečaju več naših starih naročnikov prišlo do lepih nagrad ravno zato, ker so tekmovali z več številkami — to pa zato, ker so pridobili več novih naročnikov.

Naročniki, ki bodo tekmovali za naše nagrade, bodo morda hoteli vedeti, katero številko imajo. Naša uprava jih bo rade volje obvestila, toda samo pod pogojem, da priloži 3 Din v znakah za poštino in manipulacijske stroške. To je povsem razumljivo, zakaj pri tako velikih in bogatih nagradah moramo še posebno paziti, da ne obremenimo že tako dovolj zaposlene uprave še z novimi nepredvidnim delom in prevelikimi stroški.

Da cenj. naročnike za božič čim bolj razveselimo, smo sklenili določiti kot dan žrebanja 18. december t. l. Žrebanje se bo vršilo javno in bodo to pot razdeljene vse nagrade brez izjeme, a seveda samo med tiste izžrebane naročnike, ki bodo polletno naročnino v redu poravnali in plačali tudi morebitni zaostanek. — Podrobnosti glede kraja žrebanja i. dr. objavimo o pravem času.

Še enkrat Vas opozarjamo, da je v Vašem lastnem interesu, da čim prej pošljete rešeno skrivalnico in nakažete naročnino.

Naše nagrade

1. nagrada

je zbudila našo pozornost na jesenskem ljubljanskem velesojmu. V oddelku za pohištvo, kjer se je ustavljalo največ obiskovalcev, smo videli prekrasno spalnico iz kavkaškega oreha, ki jo je razstavila znana domača mizarska tvrdka D. Lancos iz Wolfve ulice v Ljubljani. Ta spalnica je zbudila ne samo pri nas nego tudi pri ostalih gledalcih splošno priznanje, tako zaradi nenavadno okusne in dragocene izdelave, kakor tudi zaradi prvovrstne kakovosti materiala, ki mu je priznan arhitekt dal vse lepote forme.

Zamislite se v to idealno spalnico: pred Vašimi očmi se razprostira udobna in prekrasna postelja 140 cm široka in 200 cm dolga, izdelana iz zlatnega kavkaškega oreha in sijoča v blesku politure. Potem se Vam oči ustavijo na tridelni omari, prostorni in praktični, pa hkrati okusni in solidni. Potem uzrete 2 nočni omarici, psiho z zrealom, mizico, 2 naslanjača in 1 stolček. Z uživanjem smo gledali to lepoto na velesojmu in zato si lahko mislimo, koliko veselja in radosti bo imel tisti, čigar last bo.

Spalnica predstavlja dovršeno eleganco, višek udobstva in modernega okusa; saj pa tudi stane

18.500 Din!

Ta spalnica kot naša prva nagrada je naš ponos.

2. nagrada

je to pot Singerjev šivalni stroj 66 K 4. Tak stroj smo pri našem prvem nagradnem natečaju razpisali kot prvo nagrado, in smo ga hoteli tudi zdaj uvrstiti med dragocena darila. Zakaj Singer 66 K 4 je eden izmed najmodernejših in najpopolnejših šivalnih strojev, kar si jih more zaželeli vestna in skrbna gospodinja. Z njim lahko šivate, vezete, krpate in pri krojujete. Pogreznjiv je, ima 3 predale in znano Singerjevo električno svetiljko. Izdelan je iz finega lesa in bo služil v okras tudi najelegantnejšemu stanovanju. Vreden je

5.800 Din

in je v dobrem gospodinjstvu nenadomestljiv.

3. nagrada

je prvovrstno moško ali žensko kolo. Tudi to pot nismo hoteli prezreti prilike, da podelimo kot eno izmed večjih nagrad kolo. Število kolesarjev v Sloveniji od leta do leta rase in njegova praktična uporabnost nas je pripravila do tega, da smo ga uvrstili med naše nagrade. Želimo ga takemu naročniku ali naročnici, ki ji bo krajšalo dolgo pot v službo in domov. — Vrednost 1.900 Din.

4. nagrada

naj Vam prinese v hišo godbo in pesmi: zanjo smo izbrali eleganten gramofon v obliki kovčega. Ima zelo prijeten zvok in Vam bo v veselje in prijetno zabavo. — Vrednost 1.500 Din.

5. nagrada

je kompletna garnitura kuhinjske posode, dobro emajlirana in kras vsake kuhinje. Katera gospodinja si je ne bi želela? Mlada, ki bi se drugače morda morala odločiti za cenejšo — starejša pa za izpolnitev stare, že izrabljene posode.

Vrednost te posode je 800 Din.

6. nagrada

je kompletna porcelanska jedilna garnitura za 6 oseb. Ima 26 delov: skledo za juho, 6 globokih, 6 plitvih in 6 desertnih krožnikov, 1 velik okrogel krožnik za prikuho, 1 štirioglatega za solato in 1 podolgovatega za pečenko, potem 1 velik krožnik za pečivo, posodo za omako in solnjak. Garnitura je iz prvovrstnega belega porcelana z zlatim robom in jo je veselje pogledati. — Vrednost 600 Din.

7. nagrada

V želji, da postrežemo naročnikom našega lista s praktičnimi stvarmi, smo sklenili podariti še 1 komplet jedilni servis za 6 oseb. Tudi ta ima 26 delov kakor prejšnji. Izdelan je iz finega porcelana z vijoličastim okrasjem. — Vrednost 550 Din.

8. nagrada

je kompletna 29 delna garnitura za pijače iz prvovrstnega brušenega stekla in vsebuje po 6 čaš za vodo, kozarcev za pivo, kelihov za vino, kozarčkov za liker, 3 steklenice in 2 vrča. Tudi ta nagrada bo v okras in korist vsakemu gospodinjstvu. — Vrednost 500 Din.

Za 9. nagrado podarimo lepo porcelansko garnituro za umivanje. Vredna je 450 Din.

10. nagrada je kompletna porcelanska garnitura iz 16 delov za dišave, vsakdanja potrebščina v gospodinjstvu. Vredna je 350 Din.

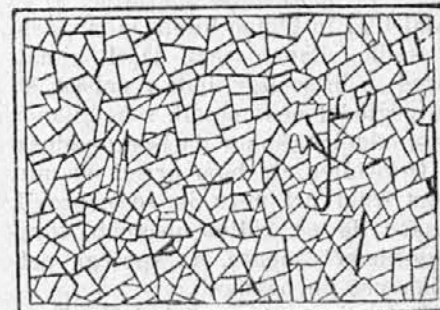
Skrivalnica

V spodnji sliki je skrit slon, ki ga morate poiiskati. Ko ga odkrijete, prevlecite s svinčnikom ali pa s črnilom njegove oblike, napišite pod sliko jasno in razločno svoje ime in naslov in pošljite vse skupaj v odprti kuverti, frankirani z znamko za 25 par, na upravo »Družinskega Tednika Romana«, Ljubljana, Dunajska c. 29/I, poštni predal št. 345.

Nefrankirane ali premalo frankirane pošiljke bo uprava zavrnila.

Tu odstrižite!

Pošiljam Vam rešitev skrivalnice, objavljene v Vašem velikem nagradnem natečaju. Obenem nakazujem 1/2 letno naročnino ter Vas prosim, da me vpišete v seznam tekmovalcev za nagrade ter mi kot naročniku pošljate Vaš list.

Ime

Kraj

Pošta

Tu odstrižite!

11. nagrada. Prav tako kakor za servise smo se odločili tudi še za kompletno garnituro za pijače iz 29 delov, iz dobrega stekla z lepimi vzorci. Vrednost 350 Din.

Nadaljnjih 5 nagrad so kompletne serije vezanih letnikov »Družinskega Tednika Romana« l. 1929, 1930 in 1931. Vrednost vsake serije 215 Din, skupna vrednost 1075 Din.

Nadaljnji nagradi sta 2 garnituri 9 delnih čajnih servisov v lični izdelavi. Vsak je vreden 200 Din, skupna vrednost 400 Din.

Potem je 15 nagrad v blagu za damске obleke. Vsaka nagrada je 5 metrov umetne svile, vrednih 150 Din, skupna vrednost 2250 Din.

Da bodo naše nagrade v servisih kompletne, podarimo še 1 osemdelno garnituro za črno kavo, vredno 150 Din.

Nadalje podarimo naročnikom 10 vezanih letnikov »Družinskega Tednika Romana« l. 1930. Skupna vrednost 900 Din.

10 naših naročnikov bo 1 leto brezplačno dobivalo naš list. S tem podarimo 10 lepih daril v vrednosti 800 Din.

Nadaljnjih 100 nagrad so po 1 originalna fotografija največjih filmskih umetnikov na »Hochglanz«-papirju v velikosti 21x26 cm, kakršne se v trgovinah ne dobe. Vrednost posamezne slike 40 Din, skupaj 4000 Din.

80 nagrad po 10 umetniških razglednic priljubljenih filmskih igralcev po 15 Din, skupna vrednost 1200 Din.

In naposled 700 zanimivih leposlovnih knjig po 12 Din, vrednih 8.400 Din.

Tu odstrižite!

Kupon

Sporočam Vam naslov novega naročnika. Obenem Vam je zanj nakazana polletna naročnina 40 Din po poštni položnici na Vaš čekovni račun št. 15.393. Prosim Vas, da mu začnete list takoj pošiljati. Obenem Vas prosim, da mu takoj, ko prejmete nakazano naročnino, priznate njegovo skrivalnico, meni pa da razen že poslani priznate še eno številko, kakor ste to obljubili.

Moj naslov:

Novi naročnik:

Ime

Poklic

Kraj

Pošta

Pošljite ta kupon v odprti kuverti na našo upravo v Ljubljano, Dunajska cesta 29/I, poštni predal 345, in prilepite na kuverto znamko za 25 par ter napišite »Tiskovina«. To velja samo tedaj, če nič drugega ne napišete kakor oba naslova, drugače je treba kot pismo frankirati z 1.50 Din.

Doživljaj v vlaku

Pogovor je nanesel na strah; nekateri so trdili, da je občutek strahu vselej nezmotljivo znamenje in napovedovalec grozeče, čeprav nevidne nevarnosti, drugi pa so to trditev pobijali. Tedaj je neki gospod, ki je dotlej ves čas nemo poslušal, dejal, da nam bo povedal zgodbo o dogodku, ki ga je sam doživel.

In začel je pripovedovati:

>Vozil sem se z brzim vlakom po Madžarskem. Bila je trda noč. Sedel sem sam v svojem oddelku, naslonjen v kotu; ker sem se že od ranega jutra vozil, me je monotonni ropot koles in opazovanje pokrajine, ki je zdaj tiho in temno hitela mimo, zelo utrudilo. Ravno sem začel kimati pred se in se izgubljati v polsen, ko je pogledal neki potnik s hodnika v moj oddelek, kakor da išče prostora.

Ozlovoljen, da bom prišel ob mir, sem ostal pri miru in se napravil, kakor da ne vidim njegovih vprašujočih oči, meneč, da spečega potnika pač ne bo motil.

Tujec je tudi res šel dalje. Toda ravno sem se spet pripravil, da zaspi, ko se je vrnil, sovražno pogledal proti meni in odprl vrata. Brez besede je vstopil, postavil svoj ročni kovčeg kraj sebe in mi sedel nasproti.

To njegovo nevljudno vedenje me je spravilo v še slabšo voljo. Jezilo pa me je tudi to, da sem se poprej napravil, kakor da spim, in da moram zdaj še dalje igrati to vlogo, čeprav sem vedel, da s spanjem ne bo nič.

Tako sem torej ogorčen sklonel z zaprtimi očmi in pobešeno glavo v svojem kotu in poslušal drdranje koles.

Bilo mi je zelo neprijetno pri duši. Neudobno se mi je zdelo, da se moram hliniti, kakor da spim. In zdajci je v mojih lenih mislih vstal odpor in sovražen občutek proti človeku, ki mi je sedel nasproti.

Saj ga niti prav videl nisem, ni se genil, še dihati ga nisem čul. Mogoče bi si bil domišljati, da sem sam v svojem oddelku; v ničemer me ni motil, oviral me ni pri ničemer — in vendar povsod.

Že sama njegova navzočnost me je motila. Da je v istem oddelku ko jaz, me je navdajalo s srdom in občutkom neugodja.

Čez nekaj časa sem se zalotil pri vprašanju, zakaj me ravno ta človek tako moti, in zakaj čutim ravno proti njemu tako neutemeljen srd in nedoločen odpor, ko vendar drugače na vožnji zelo ljubim družbo. Toda naj sem še tako premišljal, odgovora na vprašanje nisem vedel. Vse to je še bolj pripomoglo k temu, da je moj odpor od sekunde do sekunde rasel in postajal čedalje sovražnejši.

Začel sem samega sebe študirati, in ni bilo dolgo, ko me je prevzel občutek, da sem v nevarnosti. Nekaj mi je velelo, naj pogledam po tujcu. Tako sem počasi, kakor v spanju, dvignil glavo nekoliko više in poskušal izza komaj odprtih trepalnic proti tujcu.

Tedaj sem v tistem drobci sekunde ostro in natanko videl, kako so se njegove vame uprte oči naglo zaprle in se skrile pred mojim pogledom. Istočasno je neznanec nezaznavno pobešil glavo, da so mu kraji klobuka zastrli obraz.

To kar sem videl, me je tako prestrašilo, da si prvi trenutek nisem drugega mislil, kakor da se mož pretvarja! In med tem ko sem z mežikajočimi očmi srepele v brlečo luč na stropu, na ogoljene preproge in prašne blazine, se mi je poprej toli udobni kupé nenadoma zazdel mrzel, umazan in mračen. In začel me je prevzemati čuden občutek neugodja: pripisoval sem ga, kaj vem zakaj, navzočnosti tega neznanca, ki mi je sedel tam nasproti, zavrt v teman površnik z rokami v žepih.

Trudil sem se, da proučim črte njegovega pol zasenčenega obraza, ki se mi je zdel zelo blede. Ravno sem se začel sam sebi smejati zaradi svojega čudnega, z ničimer ne utemeljenega strahu, ko sem opazil, da so se njegove zaprte trepalnice počasi jelo odpirati in sta se izza njih pokazali dve ostri očesi, ki sta se kakor bodeči zasekali vame.

To pot sem bil jaz tisti, ki sem naglo pobešil oči, kakor bi me bil kdo zalotil pri prepovedanem dejanju. Hkrati pa sem se ustrašil pred samim seboj: vsi prejšnji občutki strahu, ki se mi je zdelo, da sem jih že prebolel, so se spet vrnili, še močnejše, še izraziteje. In postalo mi je jasno, da me ta mož opazuje in nadzira.

A zakaj?

Naš drugi roman

V kratkem začnemo priobčevati še drugi roman, ki bo — že danes lahko rečemo — prav tako ali pa še bolj ugajal našim bralkam in bralcem kakor veleznanimi roman »Most vzdihov«.

Za zdaj Vam ne maramo nič drugega izdati. Povemo le to, da riše naš novi roman, čigar dogodki pomenijo

višek napetosti

v sodobnem pripovedništvu, trujevo pot ljubezni dveh mladih ljudi, ki se morata boriti ne samo s sovražno okolico, nego še proti skrivnostnemu nasprotniku, ki ... Ne, več Vam danes še ne smemo izdati.

Novi roman bo izhajal vzporedno z romanom »Most vzdihov«, ki se začneja razvijati v svoja najlepša in najprezresljivejša poglavja. Seveda pa »Most vzdihov« ne bo prav nič prikrajšan, ker bo tudi poslej izhajal redno v vsaki številki na dveh straneh.

Ko sem tako sedel, ves v strahu, ki si ga nisem umel pojasniti, so se spet začele poditi misli po glavi. In vse moje dotedanje vedenje, moj nemir in odpor proti neznanu so se mi nenadoma, kakor so se mi poprej videli neutemeljeni, mahoma zazdeli pravilni in potrebni, kakor da bi mi jih navdahnili dobri duh.

Bilo mi je, kakor da vkljub priprtih trepalnicam vidim njegove oči, kako neprestano čuječe in vprašujoče plešejo po meni. Ta domišljija je postala sčasoma tako močna, da sem mislil, da njegove oči centimeter za centimetrom otipavajo moje telo. In tako sem skoraj zoper svojo voljo spet odprl oči — ravno prav, da sem videl, kako so se njegove, ki so srepele vame, prav tako naglo zaprle.

Zdaj ni moglo več biti dvoma: opazoval me je in ta trenutek je izprevidel, da jaz to vem. Hkrati sem tudi spoznal, da njegovi nameni ne morejo biti prijazni. Zakaj se je skušal skrivati za malomarno, zaspano krinko, ko sem ga zalotil, ko sem prestregel njegove opazujoče poglede?

Moje misli so se zdajci začele z blazno naglico poditi po glavi in sree mi je jelo hitreje utripati. Strašen, hromeč občutek se me je polastil in

moral sem zbrati vse svoje sile, da se nisem izdal.

In tisti mah sem z vso gotovostjo vedel, da pomeni ta človek zame veliko nevarnost; ves moj nedoločni strah je zdajci postal strašno določen, in vse moje misli so se strnile v eno samo točko: ta človek pripravlja napad name, ta človek je zločinec!

Železniški ropar, ki smoteno išče svojo žrtev, človek ki se dela spečega, da zaziblje nesrečnega v varnost — in ki potem svojo žrtev hladnokrvno umori, če je prezgodaj izpregledala njegov načrt.

Hkrati pa mi je v mojem smrtnem, hromečem strahu postalo jasno, da zdaj ne smem ničesar, pa prav ničesar storiti, kar bi utegnilo njegov sum, da sem ga izpregledal, še okrepiti. Zakaj to bi ga nagnalo k odločnejšim, hitrejšim dejanjem, to bi ga pognalo v napad!

Nenadno misel, da bi planil s sedeža k vratom in ven na hodnik, sem še tisti mah zavrnil. Zakaj natančno sem vedel: tisti trenutek, ko bi planil pokonci in mu obrnil hrbet ter odklenil zaklenjena vrata, kar bi trajalo najmanj sekundo, bi bil izgubljen, ker bi ga s tem prisilil k naglejšemu, obupnemu dejanju. Ni mi torej kazalo drugega, kakor da sem na oprezu, da njegov napad odbijem, kakor vem in znam.

Čakam naj tedaj. Toda čakanje mi je bilo v takem položaju pravcata

Pisalni stroj Woodstock

je v Ameriki najbolj iskana znamka. Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani, jih je že precej v rabi. Vsi se pohvalno izražajo o njem.

Generalno zastopstvo:

TIPKA, družba z o. z., LJUBLJANA
Gledališka ul. 8. - Tel. št. 29-70

Toda povejte že, kaj bi radi! Vse vam dam, kar želite, vse storim... ne bom se branil.

Spustil je revolver na tla in dvignil roke. 'Tak govorite vendar', je zavpil. 'Saj vidite, da ne mislim na odpor. Obljubljam vam tudi, da bom molčal in da vas ne bom dal zasledovati. Samo, njegov glas je postal tih, kakor da ga je sram, 'samo ne ubijte me!'

Bilo mi je, kakor bi me bil kdo udaril po glavi. Strmel sem v neznanca in nenadoma nisem več ničesar razumel.

In potem se je pokazalo: Mož je bil prav tako nedolžen potnik kakor jaz; prav tako ga je zgrabil strah pred menoj kakor mene pred njim. Vse kar je počel: da me je opazoval, prežal name, me sumničil in se me bal — vse to je počel iz istih razlogov kakor jaz, iz strahu, iz breždanega strahu prenapete domišljije.

Ko sva vedela resnico drug o drugem, sva se začela smejati. Bil je sramežljiv smeh iz zadrege, bolj smeh sramu kakor sprostitev. Smeh sramu nad najino nepriznano strahopetnostjo, ki naju je prevarala in nagnala v brezumen strah.

*

Pripovedovalec je utihnil.

Čez nekaj časa je nekdo iz družbe plaho in negotovo dejal:

>In vendar... kdo ve!... Morda je bil tisti človek vkljub vsemu le zločinec in vam je, ko je videl, da ste ga izpregledali, igral samo komedijo, ki se je z njo izmotal iz zagate. Ali ste mar tako zanesljivo prepričani o nasprotnem?<

Pripovedovalec se je nasmehnil. Potlej pa je zamišljeno dejal:

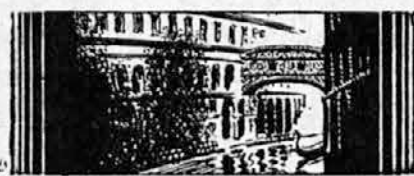
>Prav imate! Zanesljivo vedeti kajpada ne morem... A nemara bo oni potnik tudi kje pripovedoval svojo zgodbo o tisti noči, zgodbo, ki je na las enaka moji... in morda bo tedaj prav tako kakor zdaj vi, kdo oporekel z isto pravico: 'Ali pa tudi zanesljivo veste, da...?<

Dobro preskrbljen kaznenec

Jetnišnica v Corku, ki ima več poslopij, je doživela nekaj čudnega. Prišla je tako »na psa«, da ima samo enega jetnika. Samo zaradi njega imajo zdaj svoje službe ravnatelj, jetniški duhovnik, zdravnik in tajnik, ki sprejema pritožbe. V Corku pripovedujejo, da najbrž še ni bilo na svetu jetnika, ki bi ga bili tako skrbno negovali, kakor tega osamljenega siromaka.

Cork je imel še nedavno dve jetnišnici, toda eno je dala vlada zapreti in jo preurediti v radijsko oddajno postajo.

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

48. nadaljevanje

»Dobro glejte!« je šepnil Roland. To rekši je stopil nazaj in prepustil Gennaru svoj prostor.

Šef beneške policije je pritisnil svoj obraz na zamreženo okence v grobnici. Prizor, ki se mu je tedaj pokazal, ga je tako zavzel, da je pozabil, v kako nevarnem položaju je.

V kriptu je stopilo dvanajst mož.

V rokah so nosili plamenice.

Rdeči sij teh plamenic je bila luč, ki je nenadoma razsvetlila kriptu.

Možje so se razpostavili po dvorani in odložili plamenice po kamenitih ploščah in podstavkih kipov.

Bilo jih je dvanajst.

Prav tako je bilo dvanajst plamenic. Bile so somerno razdeljene po dvorani in za vsakotero je stal po en mož.

Gennaro je tedaj opazil, da so se možje s plamenicami postavili v obliki podkve okoli nizke ploščadi, na kateri je bilo pripravljenih več stolov.

Tako je poteklo četrto ure.

Potem pa so se začeli novi možje vsipati po stopnicah v kriptu. Prihajali so posamič ali pa v skupinah. Vsi pa so imeli krinke na obrazu, vsi so prihajali nemo; in vsakteri od njih je zavzel mesto okoli ene izmed plamenic. Tako se je v dvajsetih minutah zbralo okoli vsake plamenice kakih deset skrivnostnih neznancev.

Gennaro si je dejal, da morajo biti možje s plamenicami poglavarji svojih skupin.

Zdaj je bilo v kriptu svojih sto mož.

Na ploščadi so štirje zavzeli mesta na stoli.

»Kdo so ti ljudje?« je premišljal šef policije s čedalje večjo osuplostjo. »Kaj bi radi?... Ali so zaradi mene tu?... Kaj je mar to tisto strašno gorsko sodišče?... Ne, ni mogoče!... Potem bi bil Roland Candiano pri njih in se ne bi skrival!... Kaj pa potem?... Oh, ko bi mogel zvedeti!...«

Prav takrat je eden izmed mož, ki so sedeli na ploščadi, vstal.

Stopil je čisto na rob ploščadi.

Potem si je odvezal krinko in jo spustil na tla.

Šef policije se je komaj premagal, da ni kriknil od neizmerne osuplosti.

Zakaj mož, ki je bil pravkar odkril obraz, mož, ki se je zdel sklicatelj tega skrivnostnega sestanka — ta mož je bil generalni kapitan beneške vojske.

Bil je Altieri.

Kakšne misli so tedaj vstale v glavi policijskega šefa?

Kakšni sumi so mu začeli razjedati možgane?

»Gospodje, prijatelji in bratje,« je začel Altieri z mirnim glasom, izvolite, kakor je na naših sestankih navada, odkriti obraz, da se ne bo moglo izdajstvo vtihotapiti med nas!«

Vse krinke so isti mah padle na tla.

Nekaj minut je trajalo mrmranje glasov, običajno na sestankih, ko ljudje spoznajo drug drugega, si žele dober dan in vprašujejo drug drugega po zdravju.

Potem je nastal molk.

Šef policije se še zmerom ni opomogel od silnega začudenja. Skoraj s tesnobo je študiral po vrsti obraze ljudi, ki so bili sneli krinke. In za generalnim kapitanom Altierijem je spoznal še druge ugledne može iz doževske okolice, višje oficirje beneške mornarice in znamenite patricije.

Kaj počno ti možje tu?... Kaj je bil namen tega skrivnostnega sestanka?

In pred vsem — da, pred vsem: zakaj ga je Roland, ki bi ga bil lahko ubil, Roland, ki mu je povedal, da ga izroči gorskemu sodišču, zakaj ga je vzel s seboj v kriptu Sv. Marka?... Da, zakaj je hotel, da bo nevidna priča temu čudnemu prizoru?

»Gospodje, prijatelji in bratje,« je povzel Altieri, ki je bil videti predsednik zborovanja, »mislim, da smo polnoštevilni. Vsi ste razumeli, da se bliža ura dejanj, in zato se vam zahvalim, da ste se zbrali okoli mene.«

Govoril je z avtoriteto bodočega gospodarja. In med zbranimi možmi očitno ni bilo nikogar, ki bi mu odrekal to avtoriteto, zakaj kapitanov nagovor je sprejelo splošno pritrdjevanje.

»Eden edini med nami manjka pri tem poslednjem in najvažnejšem sestanku,« je povzel Altieri, »in ne najnepomembnejši: Dandolo.«

Zlovesča tišina, ki je sprejela te besede, je Gennaru izdajala, da pomeni tem možem Dandolova odsotnost veliko razočaranje.

Osebnost avtoriteta velikega inkvizitorja ni bila kako velika. Toda zaradi visokega mesta, ki ga je zavzemal, še bolj pa zaradi svojega uglednega imena, ki ga je bil tako nevreden kakor slaboten mladenič orjakove vojaške opreme — zaradi slave tega imena torej in pa zaradi moči, ki je z njo razpolagal, so v Dandolo videli člena, ki je neobhodno potreben za tako vrsto podjetja.

Altieri je opazil, da pričakujejo od njega pojasnil.

»Gospodje in prijatelji,« je zato povzel, »obveza na roki vam dokazuje, da sem ranjen. Ta rana je posledica boja, ki sem ga imel z Dandolo. Da, v interesu naše stvari se nisem pomišljal potegniti meč proti očetu žene, ki nosi moje ime... Toda priznati moram, da mi je roka drhtela; razumeli boste mojo slabost in mi jo oprostili. Dandolo ni poznal take slabosti in njegov meč je ranil moža njegove hčere.«

Mrtiška tišina... Vsa dvorana je nemo visela na predsednikovih ustnicah.

To nenadejano pojasnilo, grenkoba glasu in besed so napravile silen vtisk. Altieri je nadaljeval:

»Zakaj sem se bil? Zato, ker mi je Dandolo nepričakovano izjavil, da ne mara več biti naš. Dejal mi je, da se je premislil in da blaginja države zahteva, da ostane Foscari na oblasti in pa da je v interesu Benetk, da se v republiki nič ne izpremeni.«

V dvorani je vstalo grozeče mrmranje.

»Skratka,« je končal Altieri, »jalov izgovor moža, ki sicer nima namena nikogar izdati — to moram posebej naglasiti — zato pa je trdno odločen, da se odreče zaroti.«

»In kaj nam dokazuje, da nas ne bo izdal?« je vzkliknilo več glasov.

Altieri se je nasmehnil:

»Iztrgal sem Dandolo častno besedo, da ne bo ničesar odkril, kar ve. Še več sem storil. Dal sem ga zastražiti v svoji palači, in še nocoj sem ga prisilil, da je podpisal ostavko na službo velikega inkvizitorja. S te strani se nam ne bo treba ničesar bati, to vam lahko zagotovim.«

Tedaj je stopil neki mož na ploščad.

»Admiral mornarice!« je zamrmral Gennaro, ki je ves vztrepetal v svojem policijskem instinktu.

»Gospodje in bratje,« je rekel admiral, »to kar je storil naš dragi tovariš, bodoči dož republike, je vse, kar je mogel storiti. Jaz razumem in vi vsi razumete bolešč, ki jo je moral občutiti zaradi Dandoloove izneverbe. Da, on ni mogel dalje iti. Toda nas ne vežejo taki rodinski oziri. Dandolo mora poginiti.«

»Da, da, še nocoj mora poginiti!«

»Da, še nocoj, tako je tudi moje mnenje,« je pritrdil admiral. »Tole vam predlagam: Naj žreb izbere tri izmed nas. Ti trije pojdejo v Altierijevo palačo, kjer je Dandolo zastražen. Predlagali mu bodo odkrit dvoboj. Če ga ne sprejme, naj bodalo svoje opravi. Če ga sprejme, se bo prvi iz te trojice dvobojeval z njim,

potem drugi, če bo treba, in nato še tretji, dokler ne bo Dandolo mrtev.«

Splošno pritrdjevanje je sprejelo ta predlog. Admiral je odšel s ploščadi.

Altierijevo čelo je zastrl oblak.

Bralci še pomnijo, kako in zakaj se je Dandolo nastanil v Altierijevi palači; vedo, da ne samo ni bil jetnik generalnega kapitana, narobe: da je celo on imel Altierija v oblasti. V vsem Altierijevem pripovedovanju je bilo samo to res, da se je Dandolo odločil umekniti se iz zarote, in pa da je podal ostavko na svoje mesto, da bi se mogel ves posvetiti Leonori.

Kaj bi se zgodilo, če bi res prišli trije zarotniki k Dandolo?

Kaj bi storila Leonora, videč da ji ubijajo očeta?

Altieri je pozval zborovalce k molku, nato pa je povzel:

»Gospodje in bratje! Predlog, ki ste ga pravkar čuli, mi ni všeč. Če Dandolo v moji palači ubijejo, kako naj to svetu razložim?... Zagotovim vam, da je oče moje žene pod strogim nadzorstvom in da ne more iz moje palače. Če ga zdaj ubijemo, zbudimo samo nepotreben sum; narobe pa, če počakamo dotlej, da se naš načrt izvrši, se Dandolo nimamo bati ne živega ne mrtvega. Zahtevam tedaj, da ureditev vprašanja velikega inkvizitorja prepustite meni.«

Altieri je govoril z vidnim razburjenjem.

Zborovalci so to razburjenje pripisovali njegovemu strahu, da bi moral ubiti očeta svoje žene.

Ker pa je bilo njihovo zaupanje vanj neomajno in je Altieri zatrdil, da je Dandolo dobro zastražen, so z glasnim pritrdjevanjem pokazali, da se strinjajo z besedami generalnega kapitana. Tudi admiral je izjavil, da se mu zdi predsednikov predlog še najpametnejši.

Gennaro je videl, kako se je Altieriju zjasnil obraz.

»Nisem vedel,« si je dejal, »da ima generalni kapitan tako rad velikega inkvizitorja. Zdelo se mi je ravno narobe... Sicer pa poslušajmo, kaj še pride.«

Gennaro je tako prevzelo zanimanje za dogodke v kriptu, da je popolnoma pozabil, v kako nevarnem položaju je sam.

»Voditelji skupin,« je med tem povzel Altieri, »naj nam zdaj izročijo svoja poročila, da potem sestavimo bojni načrt.«

Šef policije je tedaj videl, kako so se dvanajstotica poglavarjev, ki so prvi prišli s plamenicami, drug za drugim izluščili iz skupin in izročili Altieriju neke papirje. Toda Gennaro je zaman napenjal oči, da bi videl, kaj je na njih napisano.

»Najbrž seznami zarotnikov!« je zamrmral.

Med tem je Altieri z dvema, tremi pribojniki preletel papirje in jih potem začel urejati.

Ko je bilo to delo opravljeno, je stopil s ploščadi in krenil proti eni izmed grobnic.

Desetotica zarotnikov je odvalila kamenito ploščo.

Pod njo je Altieri položil papirje.

Potem so ploščo zavalili nazaj.

Gennaro se je stresel od veselja... Očitno je bil pozabil, da stojita za njim Roland in Scalabrino in prav tako opazujeta dogajanje v kriptu kakor on.

Altieri in dvanajstotica poglavarjev so nato nadaljevali posvetovanje na ploščadi. Med zborovalci je zavladala bolj neprisiljena živahnost.

Posvetovanje je trajalo celo uro.

Potem so se poglavarji vrnili na svoja mesta, vsak kraj plamenice.

Spet je nastala svečana tišina kakor prej. Zakaj zdaj je morala priti odločilna beseda.

In res: Altieri je spet stopil na rob ploščadi in z resnim glasom izpregovoril:

»Gospodje, prijatelji in bratje! Z nami je vse, kar v Benetkah kaj pomeni: vsi ki imajo ime, vsi ki zavzemajo katero odličnejše mesto v naši družbi, vsi so pripravljeni iti z nami. Kar se naroda tiče, naj nas ne bo skrb. Ljudstvo bo veselo, ko bo padel Foscari, ker ga mrzi, in bo nebrižno sprejelo na znanje, da zavzamem jaz njegovo mesto. Funkcije, ki jih prevzame vsakter od vas v novi državi, pa so vam že dolgo znane.

Gospodje! Vpričo vas, svojih bratov, vpričo mrtvih, ki me morda zdaj poslušajo, vpričo Boga, ki je v tem svetišču, se vam zakolnem, da bom zvesto izpolnjeval vse naše dogovore, zakolnem se vam, da se bom držal poročev, ki smo jih na svojih sestankih sprejeli; zakolnem se vam, da bom dal, ko uspešno, vsakomur kar sem mu obljubil, čast, denar ali službo, kakor smo se na sestankih dogovorili. Skratka, zakolnem se vam, da bom vaš predsednik, ko položite na mojo glavo doževsko krono. Bog in mrtveci so priče moji prisegi zvestobe. Tudi vas, gospodje in bratje, prosim, da ne pozabite pri-sege, ki ste mi jo dali.«

Vsi zborovalci so v en mah dvignili roke. Nekaj sekund se ni čulo drugo kakor mrmanje glasov, ki so izrekli prisego zvestobe.

»Prisežem!... Prisežem!... Prisežem!...«

Potem je iznova nastala grobna tišina.

In tedaj je Altieri povzel:

»Zdaj je vse pripravljeno. Vsakter izmed nas ve, kje je njegovo mesto in kaj ima storiti. Treba je le še določiti dan nastopa.«

Altieri je za trenutek prestal, kakor bi si hotel zagotoviti vseobčo pozornost. Toda njegova previdnost je bila odveč. Tesnobni obrazi zbranih mož so razodevali vnemo in napetost.

»Poslej se ne bomo več videli,« je tedaj nadaljeval generalni kapitan. »Nocojšnji sestanek je poslednji. Izbrali smo si tak dan, da ne bo več treba, da bi drug drugega obveščali... Vsi dobro veste, gospodje in bratje, da dož Foscari še ni opravil tradicionalnega starega obreda: poroke doža z Jadranskim morjem. Od meseca do meseca, od leta do leta je odlašal to slovesnost. Nemara da je računal na katero drugo, še večjo svečanost. Naj že bo kakor hoče, na moje stalno prigovarjanje, pa tudi zaradi neprikritega nezadovoljstva mornarice se je Foscari vendarle odločil, da letos priredi to državno slavnost. Dan še ni določen, toda dolgo nam ne bo treba več čakati. Gospodje in bratje, tistikrat napoči naš dan. Ženitev doža z Adrijo bo hkrati njegova ženitev s smrtjo. Znamenje za začetek svečanosti bo tudi za slednjega od nas znak, da je treba nastopiti. Ali se strinjate s tem?«

Vnovič je dolgo odobravanje napolnilo kripto z zamolklimi odmevi.

»Zbogom tedaj!« je vzkliknil Altieri. »Do svidenja na dan doževske poroke z Jadranskim morjem!...«

Vse roke so se iztegnile proti Altieriju, ki je na videz ganjen odzdravljaval zaveznikom, jim stiskal roke in se med prijaznim poslavljanjem odpravljal po stopnicah navzgor.

Četrť ure nato ni bilo v kripti nobenega zarotnika več.

Tudi poglavarji skupin so bili pobrali svoje plamenice, si obešili krinke in drug za drugim izginili.

Kripta je spet utonila v neprodarno temo.

Tako je minilo kake pol ure. Šef policije je med tem gotovo tisočkrat obrnil v glavi vprašanje:

»Zakaj me je Roland Candiano pripeljal sem, da sem bil priča poslednjemu dejanju te strašne zarote?«

Zdajci se je zasvetlikala medla luč.

In v kripti se je pojavil mož, ki je prej vodil Rolanda v cerkev; v roki je imel prižgano slepico.

Kakor poprej je tudi zdaj pritisnil na neko vzmet. Plošča se je odmeknila. Roland je prvi stopil ven, za njim šef policije in nazadnje Scalabrino.

Šli so po stopnicah gor in prišli v katedralo. Guido Gennaro, ki je bil od pravkaršnjega prizora še zmerom kakor oslepljen, je drgetal od silnega veselja: od veselja umetnika, ki ne pričakovano zagleda popolno umetnino. Še ni-

*Za čeno, za moša in za vtičke
»Tempo« čitali na obroke*

LJUBLJANA CELJE MARIBOR
Gledališka 4 Aškerčeva 3 Slovenska 18

koli se niti v najdrznejših sanjah ni upal na-dejati se tako imenitne priložnosti, tako po-polne zarote. Treba mu je bilo reči le eno besedo, in dož bi bil rešen, rešena država in republika; in dan nato bi bil on, Gennaro, naj-slavnejša osebnost v Benetkah.

Nehote si je pomel roke.

»Sijajno!« je vzkliknil sam pri sebi; »čudo-vito! Že leta in leta Benetke niso imele take božanske zarote. Generalni kapitan! Admiral! Najvišji beneški odličniki! Vsi so zastopani! Vsi... razen mene! Mene, ki bom rešil državo!«

Do tod je prišel v svojih mislih, ko je opa-zil, da sta se njegova spremljevalca ustavila. Nehote je tudi sam obstal.

Dvignil je oči in pogledal okoli sebe.

Videl je, da stoji za glavnim oltarjem Sv. Marka in da ga gleda šest ljudi, resnih, negib-nih in nemih, sedečih v polkrogu.

Zraven njega je stal Scalabrino.

Dva koraka od njega Roland Candiano.

Tri sveče so gorele in razsvetljevale nena-vadni prizor.

»Kaj naj bo spet to?« se je vprašal Gennaro.

Počasi, drugega za drugim je premeril še-istorico ljudi, sedečih v polkrogu.

Imeli so zagorele rjave obraze in njihova obleka je bila malone vojaška. Za pasovi so se jim bliskali ročaji pištol in rezila golih bodal.

»Kdo so ti ljudje?« se je vprašal.

Od nerazumljive tesnobe so se mu pobe-sile oči.

Pri nogah teh šest ljudi, na golih kamenitih tleh je zagledal dolg predmet, podoben podolgovatemu zaboju.

»Kaj je to?« je vprašal, ne zavedajoč se, da na glas govori.

»Tvoja krsta,« je odgovoril neki glas.

Guida Gennara je ledeno izpreletelo. Vsa kri mu je izginila iz obraza.

»Gorski poglavarji,« je tedaj izpregovoril Roland, in njegov glas se je čudno zamolklo odbijal od obokov, »sestane, ki smo ga dogo-vorili na Olivolskem otoku, se bo tu vršil. Tu smo popolnoma na varnem. Toda preden pri-de-mo k našim stvarim, bi vas prosil, ko smo že zbrani, da sodite tega človeka.«

»Anto nam je že nekaj govoril,« je rekel eden izmed mož. »Zato, gospodar, smo že vse pripravili, za primer da ga obsodimo.«

To rekši je pokazal najprej na krsto, po-tem pa na Gennara.

Anto, da takoj povemo, je bil mož, ki je vodil Rolanda najprej v cerkev, nato v krip-te in naposled v grobnico.

Tisti, ki je govoril, je povzel:

»Kaj je storil obtoženec? Kdo ga obtožuje?«

»Jaz,« je odgovoril Roland.

»Govorite, gospodar. Poslušamo vas, in po zakonih gorâ bomo sodili z vso pravičnostjo in z vso neodvisnostjo.«

»Moja obtožba,« je rekel Roland, »je vse-bovana v eni sami besedi: ta človek je Guido Gennaro, šef beneške policije.«

Šestorica sodnikov je pogledala dozdevne-ga gondoljerja brez vidne radovednosti.

»Ali mu je dokazano?« je vprašal tisti, ki je že prej govoril.

»Prišel je nocoj na Olivolski otok, da me zgrabi. Ali je tako, Guido Gennaro?«

»Resnica je,« je odgovoril šef policije. »To-da s tem, da sem vas hotel zgrabit, sem vršil samo svojo dolžnost.«

»Priznanje imamo,« je dejal sodnik z istim

mirnim in rezkim glasom. »Odveč je torej na-daljnje razpravljanje; gre le še za izvršitev gor-skega zakona.«

To rekši je vstal.

»Guido Gennaro,« je nadaljeval, »vaš po-sel je, da nas zalezujete, nas, ki sanjamo o ne-odvisnosti in svobodi zatiranega ljudstva. Na-povedali smo vojno beneški družbi, katere za-stopnik ste vi. Vaše postave zahtevajo smrtno kazen za vsakogar izmed nas, ki vam pride v roke. Naše postave vidijo v vas sovražnika in zato vas obsodimo na smrt. Guido Gennaro, pri-pravite se: umrli boste.«

»Prosim za obtoženca pravice, da se sme zagovarjati,« je rekel Roland.

Sodniki so z začudenjem pogledali Candiana.

»Prav! Naj se zagovarja!« je menil tisti, ki se je zdelo, da je predsednik. »Ali ste čuli, Guido Gennaro? V vas vidimo sovražnika, ker vi v nas vidite sovražnike; obsodimo vas na smrt, ker bi vi vsakterega od nas, kdor bi vam prišel v roke, obsodili na smrt. Naš dragi in spoštovani gospodar, on, ki nas je naučil spo-znavati z misel življenja, hoče, da se zagovar-jate. Zagovarjajte se tedaj, če se morete. In sku-šajte nas prepričati, da vas ne smemo ubiti. Če to dosežete, bo prizanešeno vašemu življe-nju. Govorite, zakaj poslušali vas bomo z vso nepristranostjo.«

»Vi niste sodniki,« je rekel Gennaro.

»Ali so mar tisti, ki n a s obsojajo?«

»Da, ker sodijo v imenu naših zakonov.«

»Mi pa sodimo v imenu naših. Vi sodite na podlagi laži in nepravčnosti, vi kaznujete samo slabotne in siromašne, prizanašate pa bogatim in mogočnim; naše postave so življenje, pravica do življenja za vse ljudi, do sreče za vse, kar živi. Vi postavljate sodnike. Kdo vam je dal pravico, če ne vi sami? Ne čudite se tedaj, da smo tudi mi postavili sodnike iz naših vrst.«

Šef policije je z grozo poslušal te besede, govornice z odločnostjo, ki je morala zbuditi spoštovanje.

»Prav,« je rekel, »vi ste torej sodniki. In če ste res pravični, me ne morete obsoditi zato, ker sem storil svojo dolžnost.«

»Sklicujete se na svojo dolžnost, da ubijate svoje bližnje, ali pa da jih zgrabite in izročate krvniku.«

»Ne svoje bližnje, nego tiste, ki kršijo naš družabni red.«

»To se pravi tiste, ki v a s napadajo. Naša dolžnost je tedaj, da ubijemo tiste, ki n a s na-padajo.«

»Če je tako,« je rekel Gennaro, »potem ste vi, ki se ponašate, da ste pravičnejši od nas, v vsem enaki nam.«

»Res je; čeprav so naši smotri različni, sredstva so ista: vojna sredstva.«

»Če je tako, bi se zaman branil. Izgubil sem bitko, zato sem vaš ujetnik. Storite z menoj, kar vas je volja. Drugega nimam več povedati.«

Gennaro je pobesil glavo.

Zdaj, ko mu je bila smrt tako blizu, ga je začel pogum, ki ga je vse dotlej držal pokonci, zapuščati.

Na njegove poslednje besede je Roland od-govoril:

»To, gospod, sem hotel, da si rečete same-mu sebi, ko sem vam dal priliko, da se za-govarjate. Postali ste naš ujetnik po izgublje-nem boju in mi moramo z vami ravnati kot z neizprosnim sovražnikom.«

»Tak ubijte me vendar, ko imate moč v rokah!«

Šef policije je prekrizal roke in pričakoval usodnega udarca.

Lahen drget ga je stresal po vsem životu, in obraz, ki mu ga je strah že prej spačil, je postal uprav mrliški.

Roland Candiano je stopil k njemu in mu položil roko na ramo.

»Guido Gennaro,« je dejal, »v trenutku, ko se vam bliža smrt, poslušajte moje besede. Moj oče je živel v doževski palači v spoštovanju za-konov in svobode vseh. Njegov zločin je bil, da je mislil, da je najzadnji ribič pred pravico in zakonom enak najimenitnejšemu patriciju.«

v 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika sraj-ce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

Dan štednje

31. oktobra se po vsem kulturnem svetu praznuje praznik varčevanja. Posvečen je ta dan veliki misli, misli samoodpovedi. Posledice lahkomišljene razmetavanja zadnjih 20 let so se z vso logičnostjo zgrnile na našo dobo. Klic »nazaj k skromnosti, nazaj k štednji« je zadonel čez svet kot edino rešilni glas iz vsesplošne gospodarske krize. Kdo ga bo zavrgel?

Ker se vsako varčevanje začne in neha pri denarju, se ob ti priliki ustavimo pri problemu denarne štednje. Da je treba misliti na bodočnost in štediti, tega ni težko utemeljiti. Težko pa je radi najnovejših predhodkov ljudi prepričati, da je še vedno edini smotreni način denarne štednje vlaganje prihrankov v denarne zavode.

Res je sicer, da se stare vloge izplačujejo v zelo omejenem obsegu, vendar je pa tudi res, da se nove vloge, t. j. take, ki so bile vložene v letošnjem letu oziroma po znanem splošnem navalu na denarne zavode izplačujejo v polnem obsegu. Ni težko razumeti, kako je nastala ta razlika. Denarno poslovanje, kot je vsakomur znano, je teklo do letošnjega leta tako, da denarni zavodi denarja niso držali v blagajnah, ampak so ga odvajali naprej v posojila in kredite, s katerimi so oplajali narodno gospodarstvo, zlasti trgovino, obrt in industrijo. Denarno gospodarstvo se je baš na ta način v zadnjih letih tako razvilo, da je izredni napredek človeštva pravzaprav le njegova zasluga. Jasno je, da po tem takem ni mogoče vlagateljem vloženi zneskov kar čez noč izplačati v celoti, ker ne prihajajo v zadostni meri tudi nove vloge.

Drugače pa je z novimi vlogami. Denarni zavodi so ustavili posojila in drže vloženi denar vsak čas na

razpolago. Tako vlagatelje lahko hitro in v polnem obsegu zadovolje, ako zahtevajo izplačilo. Nikomur se pri dvigu ne delajo ovire.

Denar dosega svojo veliko nalogo v narodnem gospodarstvu, če kroži. Čim hitreje kroži, tem manj ga je treba, tem manj je treba državi iskati zatega kritja, ki ni majhno breme zanj posebnost ob časih pomanjkanja zlata. In ker so ravno denarni zavodi rezervarji, ki zbirajo denar, da ga odvajajo naprej, je pač treba vlagati odvisne prihranke edino vanje. In to še toliko bolj, ko nosi to tudi lepe obresti povrh vsega.

Predsodek je, da ni zavoda, ki bi se moglo brez skrbi zanesti nanj. Poizkusite najprej z majhnimi vlogami in videli boste, da se nove vloge v resnici točno izplačujejo. Imamo solidne hranilnice. V Ljubljani imamo celo hranilnico, ki je stara že 112 let. Kdo ne pozna bivše Kranjske hranilnice, ki se imenuje sedaj Hranilnica Dravske banovine. Za vse njene obveznosti jamči Dravska banovina z vsem premoženjem in davčno močjo. Vloge izplačuje najsolidneje. Vloga se lahko tudi po pošti. Vse nadaljine informacije dobite direktno pri njej hitro in kulantno.

Našlo je človeštvo pot k lepši bodočnosti, priključimo se drugim narodom tudi mi in začnimo graditi lepšo bodočnost, če ljubimo sebe, svoje otroke, svoj narod. »Nazaj k varčevanju!«

Majhen vzrok - velike posledice

Neki ruski potnik pripoveduje zgodbo, ki se je dogodila v neki eskimski vasi na Novaji zemlji. Nam se bo zdela zabavna in njenih posledic si pri nas ne bi preveč k sreči jemali. Med Eskimi pa je bila kakor blisk z jasnega neba.

Poglavar na vasi je bil star, častiljiv gospod. Vsi so ga poznali kot zagriženega sovražnika žensk. Rad se je bahal, da ni bil še z nobeno žensko nežen, niti z materjo ne. In to pri Eskimih dosti pomeni, saj niso tako mrzle krvi, kakor bi si morda mislili.

Nedavno pa so praznovali in povabljeni so bili tudi prebivalci sosednje vasi. Zabavali so se in posebno mladina je bila zelo razposajena. Starec se je spet bahal s svojim sovraštvom do žensk. Mladina ga je poslušala. Nenadoma pa je pristopilo neko zalo dekle iz sosednje vasi in starca poljubilo, da je kar cmoknilo.

Vsi so se začeli smejati, toda ne za dolgo. Starec je vstal in mrkega obraza šel. Čez nekaj časa je prišel njegov sel in dejal gostom iz sosednje vasi, naj takoj odidejo domov.

Zdaj je med obema krajema pravcata vojna. Leningradska vlada je morala poslati na sever posebnega komisarja, ki bo spet napravil red. Čeprav je bil vzrok malenkosten, so vendar posledice hude. Saj velja pri nas isto pravilo. Zakaj ne bi veljalo pri Eskimih, ki so še tako preprosti, da jim je vsaka malenkost važna državniška zadeva.

Hudo je, če mož zbira žuželke

Budimpeštanski sodniki si morajo beliti glave s čudno tožbo za ločitev zakona. Neko dekle je vzelo moža, ki je zbiral žuželke, ne samo mrtve, ampak tudi žive. Zaradi teh žuželk se hoče zdaj žena ločiti od njega. Nič čudnega, — ko jih je krmila, so jo pošteno oklale. Mož pa o ločitvi noče nič slišati. Pravi, da se bodo žuželke njegove žene v nekaj tednih navadile. Zato prosi sodnike, naj njegovega zakona ne razderejo. Sivolas gospodje ne vedo, kako naj ukrepejo, da bo obema ustrezno.

Ali ne zvone take zgodbe v sedanjih hudih časih nekam smešno?

Komar kot detektiv

Usoden je bil komar za neko tihotapko na nemški meji, ki se je vozila pogosto v inozemstvo, ne da bi bila imela s seboj kaj takega, kar bi bilo treba ocariniti. Zadnjič pa je eden izmed carnikov z začudenjem opazil, da je tihotapki sedel na oko komar in da ga ni skušala odgnati. To se mu je zdelo sumljivo, zato je dal potnico temeljito preiskati. V obleki niso dobili nič sumljivega, pač pa so odkrili, da je njeno oko iz stekla. V votlini za njim je bilo skritih nekaj krasnih briljantov... Star trik v novi obliki.

Gramofoni in gramofonske plošče se kupijo najbolje in v največji izbiri pri

„Jugosport“
Ljubljana
Miklošičeva c. št. 34

HUMOR

Preizkušnja
(Narisano v eni sapi)

Otroška

Petrček gleda, kako se mama, predeh gre z doma, lepotiči, in opazi, da si je potegnila z barvilom po obrvih. »Zakaj pa pišeš po svojih očeh?« vpraša po dolgem premišljanju.

Izkupil jo je

Ce pri nikomer drugem jo je Bernard Shaw, znani strupenjak, izkupil pri materi angleškega ministra Churchilla. Povabila je nekoč več gostov na kosilo, in med njimi tudi Shawa. Slavni dramatik pa je velik sovražnik vseh zabav in prireditev, ter je brzojavno odgovoril:

»Ne pridem! Kako ste mogli na tako misel priti, ko vendar ves svet pozna moje navade?«

Brzjavka lady Churchill (izg. čerčil) ni bila nič daljša:

»Vaših navad ne poznam. Upam, da niso tako slabe kakor vaše manire.«

Zato!

»Gospod urednik, zakaj moram pisati samo po eni strani?«

»Da se papir ne uniči na obeh straneh.«

Protislovje

Star samec (močno okajen): »In mene imenujejo ljudje samo-stojnega gospoda!«

Iz poročnega govora.

»... Iz zdaj, otroka moja, bosta skupno delala, kar sta do zdaj vsak zase...«

Trdoživost

»Čudno, kako so nekatere živali trdožive. Zadnjič jemo jegulje, pa so posamezni njeni kosi še v ponvi capljali.«

»To še nič ni. Sedim včeraj z ženo za mizo, kar mi prileti v glavo pečena piška!«

»Mamica, kaj so to, idijoti — ali so tudi ljudje?«

»Da, sinko — prav tako kakor tvoj čoka in jaz.«

Izdatna grožnja

»Preden ti zmrvim tvojega rojstva kosti, povej brž naslov svoje vdove!«

»Jožefa so njega bratje prodali za dvajset srebrnikov. Kaj moramo na tem dejanju najbolj obsojati?« vpraša učitelj.

»Da so ga tako poceni prodali!« odvrne Polikarp.

»Kaj pa naj spet to bo?« vpraša žena, ki ji mož nikoli prav ne naređi.

»Zabil sem žeblje... da se boš lahko odločila, kje naj slika visi!«

»Med nama je vsega konec. Ničesar več ti nimam povedati.«

»Prav. Prosim te samo, bodi krtek!«

Ce Birokracij zine...

»Kaj veste povedati v svojo obrambo?«

»Pijan sem bil.«

»Pa ne tako, kakor predpisuje zakon!«

Slaba vest

Žena: »Neverjetno, kako ti je Jure vsak dan bolj podoben.«

Mož: »Kaj pa je spet napravil?«

Iz filmskih ateljejev

Premišljevanje o filmski snovi

Napisal Ernst Lubitsch

Ernst Lubitsch, ki je danes eden najboljših režiserjev sveta, nam pripoveduje o svojem stališču do gledališča in kina. Razlaga nam, kako gleda na probleme, ki nastajajo v filmu in ki jih mora režiser rešiti. Njegovi nazori so zanimivi pred vsem zato, ker se razlikujejo od nazorov drugih, posebno evropskih režiserjev. Najhuje, kar se more pripetiti ustvaritelju filma je to, da mora delati samo ene vrste filma. Karakterni igralec, ki je enkrat igral zločinca, ga bo moral igrati v vseh filmih. To dejstvo je samo po sebi zelo žalostno, toda utemeljeno je že v pojmu »filmska industrija«. Jaz sem bil zmeraj samo režiser komedij. Ta oči tek sem moral zavreči in pokazati, da je tako opredeljenje napačno. Zato sem se lotil tudi resnih filmov.

Zalibog še zdaj ne vedo vsi, da zakoni gledališča in filma nimajo nič skupnega. Igra v gledališču je samo glasovno kazanje dogodka, film pa je optično-glasovno ustvarjanje ideje. Povdarek mora biti na besedi »optično«. Če bi hotel kdo oboje poenostaviti in napraviti zvezo teh dveh oblik umetnosti, ne bi bil produkt ne drama, ne film, ampak nerodna mešanica, ki bi jo po pravici imenovali fotografirano gledališče. Zaradi tega nasprotja mora biti glavno vodilo režiserja, da zgradi najprej slednji prizor na optični podlagi in da šele potem ustvari tudi glas, govorico, šume, glasbo, ki se morajo lepo vložiti v dejanje, ne pa biti celota zase. Ko sem delal film »Človek, ki sem ga ubil« po noveli Mauricea Rostanda, sem moral dati besedi večji pomen, kakor bi ga bil dal drugače, ker sem mogel duhovne finese te globoke drame pokazati samo akustično in v manjši meri z mimiko, kretnjami in kratkimi optičnimi prehodi.

»Zakaj sem si izbral za filmanje to izredno težko snov? Zato, ker me je razen globokosti vsebine in genialne posebnosti ideje najbolj prijel življenjska resničnost dela.

Iz splošnih misli o razliki med dramo in filmom se prav dobro vidi, da nisem smel suženjsko delati po drami. Naj vam na dveh primerih pokažem, zakaj sem se ponekod odmaknil od originala:

Najprej predigra. Prav v njej mislim, da sem se najbolj približal filmu. Vse, kar je moralo biti zaradi gledaliških predpisov stisnjeno v ozek okvir in povedano samo z besedo, vsi tisti strašni do srca segajoči dogodki, ki vodijo Paula k spovedi, so se dali razčleniti v posamezne prizore, ki se drug za drugim rešijo v tem svečanem dejanju. Neprestano skakanje filmske kamere od vojakov, ki zapuščajo cerkev, na enega, vase zaprtega človeka v ogromni cerkvi, je optični prehod na nadaljevanje filma in obenem dokaz za to, da ta edini malenkostni človek nima nič skupnega z ogromno množico. Spoved sama, ki sem jo spet prekinil z optičnimi prehodi, je lahko kratka, ker se je med tem gledalec že vživel v dejanje.

Druga sprememba, kjer sem se namenoma oddaljil od drame in ki jo moram zato tu navesti, da pokažem nov primer za različenost zakonov drame in filma, je ta, da ene osebe, Hoelderlinovega nečaka Eitla v filmu nisem pokazal. V drami je ta neizkušeni fant — njegova podobnost

s padlim sinom bi bila morda filmsko zelo vabljiva — samo predstavnik malega mesta. Gospa Hoelderlinova izve od njega, kako mislijo o njej meščani, ki sovražijo njenega gosta zaradi njegove narodnosti in v svoji omejenosti prenašajo to sovraštvo celo na njene sorodnike in prijatelje. Če bi bil to idejo pustil, bi bil film trpel, ker bi simpatija za starše, ki jih je zadel tako hud udarec, morda obledela. Take prenašalce vesti imenujejo s strokovnim izrazom »sle« in že od nekdaj sem jih le z nejevoljo gledal, ker so se mi zmerom zdeli odveč in neprirodni. S pomočjo filma pa sem se tega »sle« lahko odkrižal. Mislim, da se mi je dobro posrečilo na drug način pokazati zaostretev spora med Hölderlinovimi in meščani. Spopad med tema dvema različnima svetovoma se vrši pri stalnem omizju v gostilni, kjer zraste dr. Hölderlin iz malenkostnega »jaza« in s pogumnim nastopom za svojega novega prijatelja pritegne stare prijatelje k sebi.

Iz množice problemov sem iztrgal in omenjam samo ta dva, ker mislim, da lahko služita za smernici pri obdelavi tako težke snovi. Morda tudi še iz egoističnega vzroka, ker namreč ne želim, da bi gledalec takoj po koncu filma primerjal dramo in film.

Joan Crawford in Clark Gable
v filmu »Milijonarjeva prijateljica« (Foto MGM)

Fantom Durmitorja

V ateljeju družbe Terra delajo poslednje prizore filma »Fantom Durmitorja«. Zunanje prizore je napravila nemška družba Eidophon v Črni gori.

Film je režiral Hans Natge, ki je bil nekoč filmski operater. Glavne vloge igrajo Ljubljanka Ita Rina, Albert von Kersstein, Ernst Dumke in Carl de Vogt.

Število mladoletnih po ameriških kinih

Ameriški tednik »Mc Call's« pri naša zanimivo statistiko posebnega statističnega oddelka državnega vseučilišča države Ohio, kjer zvemo, da

je med vsemi obiskovalci ameriških kinov 36% takih, ki še niso dopolnili 21. leta. V statistiki beremo, da pride v ameriške kine vsak teden 23 milijonov mladoletnih in med temi še šest milijonov otrok pod sedmimi leti v spremstvu staršev. Zaradi tako velikega števila mladoletnih napada ta tednik posebno vse filme, ki so po vsebini tajinstveni in ki gredo na živce.

Velike izgube ruskega filma

Po sklepu ruske vlade morajo dobiti vasi okoli Leningrada 742 kinov. Čeprav je število stalnih kinov zraslo letos od 66 na 126 in se je pridružila še cela vrsta potujočih kinov, se je število po načrtu družbe »Sojuz-kino« povečalo samo za 13%. Temu je vzrok dejstvo, da so imeli vaški kini lani 729.000 rubljev izgube.

Protest zaradi filma »Mata Hari«

Ze več mesecev kažejo po Evropi film »Mata Hari«, kjer igra Greta Garbo glavno vlogo. V tem filmu je

Natečaj za film o miru

Znano pariško društvo za mednarodno sodelovanje v filmu (C. I. D. A. L. C.) je razpisalo tudi letos nagrado 15.000 frankov za najboljši manuskript poučnega ali zabavnega fil-

HANS ALBERS

ma, ki bi s svojo vsebino pripomogel k zblizanju narodov v duhu pravil Zveze narodov. Razen prve nagrade je razpisanih še za 25.000 frankov nadaljnjih. Za tekmovalce ni potrebno, da so dela popolnoma nova. V poštev pridejo tudi dela, ki so že izšla, le da morajo ustrezati namenu razpisa. Tudi ni treba, da bi bila tehnično dovršena. Sprejemajo jih do 1. decembra.

Filmski drobiž

Ameriške filmske družbe so takoj ob sprejetju novega zakona o prometu filmov izjavile, da je pravilnik o uvczu filmov prestrog, in začele likvidirati svoje podružnice v Jugoslaviji. Zdaj pa smo zvedeli, da so na merodajnem mestu pripravljeni izpremeniti oba člena pravilnika, ki sta posebno zadela ameriške filmske družbe. Kakšna bo ta izprememba, še ne vemo. Govori se, da bodo najbrž uvedli posebne takse, ki jih bodo morali lastniki kinov plačevati državi filmski centrali. Anketa o tem vprašanju bo te dni v Beogradu.

Ivan Možuhin se je na vabilo ruske vlade vrnil v Rusijo, kjer je postal upravnik nekega gledališča. Njegov zadnji film je bil »Sergeant X«.

Igralka Ursula Grabley se je mudila pred kratkim v Zagrebu. Od ondod je odpotovala v Dalmacijo.

V Berlinu delajo nov film, ki se bo imenoval »Ali mora ženska postati mati?« Vsebinska je tako nova in smela, da so morali scenarist izpremeniti, ker je cenzura izjavila, da filma v nameravani obliki ne bo dovolila.

Te dni začno delati zgodovinski roman »Trenk«. V glavnih vlogah bodo igrali Hans Stüwe, Dorothea Wieck, Teodor Loof in Olga Čehova.

Pričujoča številka je zaradi praznika Vseh Svetih izšla namestu 3. novembra že danes. Vkljub večjemu obsegu stane v prodaji samo 2 Din kakor druge številke na 8 straneh.

Prihodnja številka »Družinskega Tednika Romana« izide normalno v četrtek, 10. novembra.

Če vas zanima, gospa...

Nekaj dobrih nasvetov

Življenjska doba moškega klobuka je navadno zelo kratka. Pokvarijo se zaradi potenja, pa tudi zaradi brljatosti in drugih pomad, ki jih moški dostikrat uporabljajo. Če je klobuk boljše vrste, se izplača, da ga nesemo v čistilnico. Toda to dosti stane. Nekateri gospodinjke snažijo take klobuke same z bencinom in jih navadno še bolj pokvarijo. Svetujemo vam nekaj boljšega. Izrežite ozek trak pergamenovega papirja in ga denite pod usnjati ščitnik v klobuku. Ta košček papirja vsrka pot in mast ter prepreči, da ne pridejo maščini madeži na trak okoli klobuka.

*

Pepel cigaret in cigar uporabite lahko v gospodinjstvu na več načinov. S cigaretinim pepelom si najlepše očistimo zobe, toda uporabljati ga ne smemo vsak dan, ampak samo časih. Lepo polirane mize in drugi leseni deli pohištva se pokvarijo, če stoje na njih vroči ali vlažni predmeti. Da škodo popravite, vzemite nekaj čistega cigarnega pepela, zmešajte ga s petrolejem in namažite z njimi madeže. To kašo pustite deset minut. Na plamenu sveče zažgite kos plutovine (navaden zamašek) in odrgnite z njimi poškodovani del pohištva. Potem odstranite pepel z vlažno, toplo cunjco. Naposled polirajte mesto, kjer je bil prej madež, z voskom in plovcem. S pepelom, ki mu je primešan petrolej, očistite lahko vsak kovinski predmet. Paziti moramo le, da je pepel brez drugih primesi.

*

Dobra in izkušena gospodinja sicer trdi, da se že toliko razume na kuho, da ne bo nikdar kupila trdega in žilavega mesa. Če bi se pa kaj takega vendar zgodilo, si lahko pomaga takole: Na kuhano meso zlije žličko ali pol kozarčka žganja, ruma ali konjaka. Čez kako uro izgine vonj po alkoholu in meso je lepo mehko.

Kako mora živeti žena v času nosečnosti

V glavnem mora živeti kakor prej. Nikjer ne sme pretiravati: ne pri delu, ne pri počitku, ne pri jedi, ne pri gibanju, ne pri spanju. Nikdar ne sme pozabiti, da je najvažnejše zanje umerjenost v življenju.

Stoji naj kolikor mogoče malo. Izprehaja naj se na zraku, toda nikdar se ne sme preveč utruditi. Če je trudna, naj se takoj vrne domov. Jé naj srednje. Ne preveč, ne premalo. Opoldne naj kosi z družino, zvečer pa naj si skuha kaj mlečnega. Razen tega naj uživa dovolj sadja. Zvečer naj se mesa niti ne pritakne.

Vsak mesec ali celo vsakih štiri najst dni naj da pregledati svojo vodo.

Na veliko potrebo naj gre vsak dan. Če trpi na zaprtju, naj se ogiblje odvajalnih sredstev, ki povzročajo krče, ker bi utegnili splaviti. Najboljše odvajalno sredstvo je sadje pred zajtrkom in po večerji, če to ne pomaga, pa ricinovo olje, ki čisti črevesje brez krčev. Najlaglje ga bo vzela v pivu, kavno žličko na pol čaše. Olje naj v pivu dobro zmeša in

Meščanska kuhinja ob praznikih

Piše Nuša

Praznike imamo pred durmi in moramo skrbeti, kaj bomo svoji družini dobrega skuhalo. Jesen nam je poklonila vsega v izobilju, na trgu dobimo lepe, velike zajce že za 30 dinarjev, posebno lepi so bili v trgovini g. Javernika, gosi so že po 40 dinarjev in purani od 45 Din naprej. Torej bomo dobro preskrbljeni za praznike.

Zajec v obari

Zajca dene iz kože mesar, nakar ga iztrebimo, glavo odrežemo in vrat, obe pleči, od hrbta odsekamo rebra in trebušnjico, denemo k temu še srce in pljuča, drugo drobovje ni za rabo. Vse dobro operemo in denemo s hrbtom in stegnom vred v skledo.

Sedaj si napravimo kvašo: pol litra vode, četrt litra octa, eno celo zrezano čebulo, levorjevo listje, malo brinja, timian, zeleno, celega popra, kuhamo 10 minut, s pohlajenim polijemo zajca, (tudi drobovje) in pustimo vsaj 8—10 ur v kvaši. Nato vzememo iz kvaše hrbet in stegna, odrežemo iz njega vse kožice, zajca osolimo, pretaknemo ga s slanino, nakar ga denemo na kozico, damo vanjo še eno zrezano čebulo, zeleno, malo lupine od limone, 2 žlici masti ali masla, 3 žlice kvaše, ter ga pečemo pri večkratnem polivanju v pečici, 1 do 1½ ure, dokler ni meso mehko. Potem vzamemo zajca iz kožice, napravimo svetlo praženje na masti, dodamo 2 žlici moke, pridenemo k omaki še ¼ litra dobre kisle smetane, 2 kocki sladkorja, vse zamešamo, položimo zajca na to in počakamo še 15 minut, da počasi vre. Nato zremo zajca na lepe kose, zložimo na skledo, omako precedimo, ter serviramo s finimi cmoki, ali dobrimi ajdovimi žganci.

Iz drobovja, pleč, reberc, pljuč, napravimo drugi dan na isti način do-

bro čbaro, in serviramo k temu izborne jajnine Pekatete. Torej imamo iz enega zajca 2 kosili.

Za 5 oseb 2 kosili 60 Din.

Pečen zajec

Na isti način napravimo pečenega zajca. Vzamemo ga iz kvaše, nasolimo (dobro je, če je vsaj 6 ur pred pečenjem osoljen), dodamo zrezano čebulo, 2 žlici masti, zeleno, malo limonove lupine, timian, in pustimo, da se v pečici pri večkratnem polivanju celo uro peče, dokler ni meso mehko. Nato pridenemo še ¼ litra dobre kisle smetane, s kocko sladkorja, in pustimo še kakih 10 minut, da počasi vre. Potem zremo zajca na lepe kose, denemo na skledo in polijemo z omako. Servira se s krompirjevim pirejem, solato in kompotom iz brusnic. Iz ostalega droba, pleč, reberc, srca in pljuč napravimo drugi dan čbaro, in jo serviramo s krompirjevim cmoki.

Za 5 oseb 2 kosili 60 Din.

Pečena gos

Gos iztrebimo in očistimo, vzamemo ven drob in srce, jetra, želodček, glavo, grlo, pljučka, vse operemo v več vodah, in pustimo eno uro v mrzli vodi. Nato nasolimo gos dobro od znotraj in zunaj, posujemo s kuminom in pustimo vsaj 10 ur osoljeno na hladnem.

Drugi dan peči gos v pečici, dodaj žlico masti, polij gos z vodo in jo pri večkratnem polivanju peči 1 do 1½ ure, dokler ni mehka. Med pečenjem je treba gos enkrat obrniti. Nato jo zreži na lepe kose, polij z omako, ki je ostala na kozici, in serviraj k njej fine cmoke, ali pa krompirjev piré s kislim zeljem.

Iz gosjega droba napravimo drugi dan spet nekaj dobrega: osoljeni drob denemo v mrzlo vodo (3 litre), dodamo čebulo, peteršilj, eno lepo

ternico in posledica je prezgoden porod.

Spolno občevanje naj opusti vsaj v drugi polovici nosečnosti, ko je otrok že živ.

Giblji se, delaj duhovno in telesno

Hvala Bogu! Ura je pravkar odbila štiri! Točno s poslednjim udarcem odloži gospod Koren, ali Zajec, ali Smola z vzdihom olajšanja pero, zapre poslovne knjige in spleza s stola, da se pripravi za pot domov. Osem ur požiranja pisarniškega prahu je za njim in zdaj ima pravico biti utrujen. Zvečer še ljubo stalno omizje, kjer se delo nadaljuje, le da igra namestu peresnika vrček ali pa kozarec glavno vlogo.

To so že stare navade. Morda je zadnje čase malo boljše, toda še zmeraj je dovolj takih, ki mislijo, da jim bo po duhovnem delu še malo telesnega škodovalo, ali pa da je celo nečastno.

Kdor mora zaradi svojega poklica preživeti osem ur ali pa še več med štirimi stenami, kdor hoče ostati zdrav — bolezen je namreč danes zaradi dragega zdravljenja razkošje,

LEGAT
LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 28
ŠPECERIJA — DELIKATESE
Zajutrkovalnica
Kava dnevno sveža iz lastne
moderne prazarne

karfijolo, malo muškata, in pustimo, da se kuha, dokler ni mehko. Potem napravimo svetlo prežganje, ki ga zlijemo v juho, pridenemo ½ kg riža in pustimo še kakšne ¼ ure, da počasi vre, nakar serviramo gorko na mizo.

Za 5 oseb 2 kosili 70 Din.

Jabolčne rezine

Potrebščine: 15 dkg surovega masla, 16 dkg pšenične moke, 7 dkg Dr. Oetker-jevega Gustina, nekaj soli, 2 rumenjaka, ¼ zavojčka Dr. Oetker-jevega pečilnega praška, tri osminke litra mrzle vode, jabolčni piré.

Priprava. Iz surovega masla, pšenične moke in Gustina, soli, rumenjaka, pečilnega praška ter vode napravi fino testo, ki ga stepaj tako dolgo, da začne delati mehurčke. Nato testo tanko razvaljaj, ga razreži na 2 dela, napolni s pirejem ter speci.

Če še ne veš

Paradižnike boš laglje rezala, če jih malo obrežeš. Pri tem bodo izgubili le malo soka in rezi za solato bodo tanjši.

Da ločiš slabe orehe od dobrih, jih deni v ponev in postavi v pečico. Dobri porjave, slabi pa ostanejo svetli. Izberi jih, da ti ne pokvarijo testa.

V kakavu najdemo osveževalno sredstvo theobromin, ki je po svoji kemični sestavi in učinkih podoben kofeinu. Razen tega dobimo v kakavu tudi veliko količino redilnih snovi.

ki si ga ne smemo privoščiti — mora za svoj način življenja, ki ni zdrav, najti potrebnega zdravnika. Ni dovolj, da gre morda vsako nedeljo na kratek izprehod, kjer seveda spet zavije v gostilno. Poiskati si mora redno telesno delo. Kdor je tako srečen, da ima razen stanovanja še majhen vrt, naj ga sam obdeluje, čeprav ne bo pridellal toliko kakor poklicni vrtnar.

Razen tega naj goji sport in telovadbo! Telo in duh skupaj sta šele celota! Telesno delo potrebuje duhovnega sodelovanja in duhovno delo telesne pomoči.

Če greš na izlet, pusti vlake in avtomobile. Hodi peš! Če pa že moraš počivati, počivaj na prostem, ne pa v zakajenih gostilnah in kavarnah!

Nalezljivi gnojni mehurji

Ta bolezen se posebno rada loti otrok. Na rokah in obrazu nastanejo gnojni mehurčki. Odpravimo jih s pogostim izpiranjem s hipermanganom ali s hrastovim lubjem. Ko mehurji dozore, jih namažemo s cinkovo mažo, dokler kraste ne odpadejo. Čistost in skrbna nega kože pa je najboljše sredstvo, da njih nastanek preprečimo.

KDOR VARČUJE
SIVIH LAS SE
OBVARUJE

**HRANILNICA
DRAVSKE
BANOVINE
LJUBLJANA
MARIBOR
CELJE**

Za vse naše
vloge in obveze

jamči

z vsem premoženjem
in vso davčno močjo

Dravska banovina

DNEVNO SVEŽE
PRAŽENA

MOTOH KAVA

LJUBLJANA
VODNIKOV TRG 21. S.

Spolne bolezni,

sifilis, kapavica, beli tok so ozdravljive brez strupenih vbrizgavanj, brez živega srebra in salvarzana. Tisoči žen in mož enodušno hvalijo svoje ozdravljenje (trajno) na priroden način s preparatom „VIGI-TABL“ brez motenj v izvrševanju poklica. Sijajna priznanja. Tisoče zahval. „VIGI-TABL“ učinkuje z jamčeno, sigurno in prav hitro. Učinki so naravnost presenetljivi. Prof. Herzy se je o njih izrazil, da „delajo prave čudeže“. Uporablja se je za zdravlje povsem neškodljivo. Cena Din 120.—, posebno za stare slučaje Din 200.—. Poskusna pošiljka Din 90.—. Pošilja diskretno le HAVELKOVA Pharm. laboratorij AIDE, Praga-Vinogradi, Slezska 116 - T. R. 801. Pošt. predal 28. Č. S. R.

**RUFF ČOKOLADA
BONBONI**
● Veselje vsake družine! ●

Zabava za vso zimo

Lepo in prijetno zabavo za jesenske in zimske večere Vam nudimo. To je zaklad prekrasnih feljtonov, romanov, zgodbic, nešteto dobrih smešnic in obilo drugega zabavnega gradiva. To so celi letniki »Družinskega Tednika Romana«, ki so že marsikaterega razveselili in mu osladili mnoge ure in večere. Letnik I 1929 stane vezan Din 35.—. Letnik 1930 stane vezan Din 90.—. Letnik 1931 stane ravno tako vezan Din 90.—. Če pošljete Din 180.—, dobite poštne prosto (velja za Jugoslavijo) vse tri letnike. Za inozemstvo računamo vezani letnik kot celoletni abonma za inozemstvo. Zahtevajte še danes naš izčrpen prospekt!

Uprava

»Družinskega Tednika Romana«,
Ljubljana, Dunajska cesta 29/I.

Kupujte domače izdelke
jugoslovanske tvornice

Dr. A. Oetkerja

Sartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj, $\frac{1}{4}$ litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gostoteče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. Oetkerjeve

špecialitete se dobijo v vseh
špecerijških in delikatesnih trgovinah.

Dr. Oetker, Maribor

Da ne pozabim!
Še danes moram poslati naročnino za
»Družinski Tednik Roman«

Znižali smo cene

vsem čevljem domačega in tu-
jega izvora za gospode in dame.
Oglejte si naše blago in izbiro,
predno kaj kupite.

A. ŽIBERT
trgovina s čevlji
LJUBLJANA
Prešernova ulica